

Juan Antonio Agirre Oteiza
Bergara, Gipuzkoa (1927)

Aurkibidea

Biografia

Begarako toponimia jasotzeko egindako lanean berak emandako azalpenak oso lagungarriak izan ziren.

Zintak

BER-240

- **Proiektua:** Begarako toponimia
- **Elkarrizketzailea(k):** Agirre, Elisabet - Jauregi , Jose Ramon "Epelde"
- **Data:** 1991-01-01
- **Iraupena:** 147 min
- **Euskarria:** Audio Analog
- **Kodifikatzailea:** Agirrebeña, Aintzane
- **Transkribatzailea(k):** Agirrebeña, Aintzane

Pasarteak

1. Bergarako erdiguneko eraikinen izenak

- **Erref:** BER-240/001
- **Iraupena:** 0:05:00. **Hasi:** 00:00:00. **Bukatu:** 00:05:00

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Eraikuntzak eta azpiegiturak
- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Kaleak, plazak

Laburpena:

Bergarako erdigunearen garai bateko egitura eta eraikinen izenak. Artekale kalea eta inguruak.

Transkripzioa

- Gero ze esan dozu horren ostian?
- Ba, Guridiñekua ta Joxe Mariñekua.
- Bai, ta gero Raizabalenekua beste bat.
- Bai, tabernarixa, tabernia zeuan. Eta gero... Gero Raizabalenekua. Guk izen horrekin...
- Eta hortik beherao ez zeuan ezer?
- Hortik behera kantoia pasau ta hurrengo, bai, Danbolinterokua.
- Eta beherao?
- Beheraoko etxia, eta beherao... hor etxe haundi bat eta illaratxua dao. Ba, etxe harei zela esaten gontsen guk? Azpilletako sardandeixa be bai egondakua, eta oin...
- Eske oin [...] da.
- Bai, gero sardandeixa euki zeben Azpilletako lehenguak. Eta Sierbak bittartian, "en este hueco que no hay nada ahí", hor, Sierben etxia zan hor. Sierben... elizia zan. Azpilletakua ta... Bai. Osea, Danbolinterokotik eta Azpilletako sardandeira bittartian Sierbak zien. Oin danak kendu ta ipinitta dare etxe berrixak eta dana diferente dao.
- Sierbak eta gero Sardandeixa.
- Ba, horixe esan dot, ba, Sierbak eta Sardandeixa. Sardandeixa behian.
- Bixok zabizte berdiña esaten.
- Bai, baiña diferente.
- Sierbak kantoien ta gero Sardandeixa.
- Baietz, ba.
- "No, no hemos dicho igual y el padre me parece que tiene razón".
- Klaro.
- Hemen uste dot kantoian diela Sierbak ta hemen Sardandeixa.
- Oin Larrañagak ofizinia daukan lekuan Sierbak zien eta gero gorao Sardandeixa.
- Aldrebes esan dot. Bai, arrazoia. Oin Larrañagak daukan lekuan Sierbak zien. Ta ya hor akabatzen da... Ez, ondio...
- Larrañagak daukan lekuan?
- Larrañagak daukan lekuan zien Sierbak.
- Orduan, Larrañagak hemen dauka.
- Adios!
- Raizabalena esan dozun lekuan.
- Ez. Raizabalena, Raizabalen etxia esaten dan bittartian dao hola bittarte bat eta gero Danbolintteroko etxia. Bittarte... kale bat dao gora, moja zaharretara juateko.
- Ta gero kaletik, kale horretan gora begira jarri...
- Kale horretan gora begira jarri eta lehelengua Danbolintterokua.

- Baiña nora, ezkerretara edo eskumetara?
- Ezkerretara, gora. Han gorutz zozazela, San Pedro aldera ezkerretara.
- Raizabalenero dendiakin ez nabil, e? Etxia da. Hemen bestekaldian dandia dao Raizabalenero.
- Bai, bai. Dandia ez, ez.
- Etxia Raizabalenero, han kantoe eitten dabena.
- Kantoia eitten dabena, etxia?
- Bai, kantoe eitten daben etxia.
- Oin kantoe eitten dabena Larrañaga autoeskuelia da.
- Ez, ez, beherauan dao Larrañagan autoeskuelia.
- Ez, ez, [...]. Tanbolintxeroneko ta Raizabalenero bittartian dao bittarte bat gora, goiko kalera pasatzeko.
- "A ver, repasemos otra vez". Baiña...
- Zuk gaizki esplikatzan dozu, e? Ojo! Zuk neri kaso gehixao ein, e! Tanbolintxeroneko etxia eta Raizabalenero etxia bittartian gora, goiko kalera pasatzeko bittarte bat dao.
- Bai, ba, ta holaxe dare.
- Aber, 116 [zenbatek] daukazuen apuntaua.
- 116 Raizabal.
- Raizabalenero.
- Bai. Ta 117? Hurrengo hori?
- Danbolinterokua edo.
- Hor!
- Behera, e? Behera.
- Bai. Ta hor bixen bittartien bittartia.
- Ta hor bixen bittartian Goenkalera doian...
- Goenkalera doian bidia. "Que está bien marcado".
- Raizabalena eta Danbolintterokuan bittartian?
- Bai, bixen bittartian.
- [...].
- Ta zer? "Si no has dicho nada nuevo".
- Larrañagakin nahastu naiz ni...
- Larrañaga beherao dao, honutzao.
- Larrañaga hemen dao. Larrañaga hau da.

[...]

- ... azkenengua izan da?
- Ba, Sierban etxia da...
- Sierban etxia ta hori, ba, hor sartu dou. Bale.
- Ta hau hurrena, Elusu...?
- Hurrengo Elusunekua, bai.
- Zelan?
- Elusuneko etxia. Elusutik bajautakuak zien ta Elusunekua esaten otsen. Ondio be hantxe dao.
- Gero bittarte bat dao...
- Gero bittarte bat, ortua edo. Dao Direktorian etxia [esan jau], palazio haundi bat, ez dakit ze izen daukan be. Bizi guztian hortxe direktoria bizi izendakua zan. Beorren aitta be bai ta...
- Ta Azkonanekuak eta horrek beherao, ezta?
- Ta gero hor dao beste holako bittarte bat, Direktorian etxetik eta hurrengo beste holako etxe eder bat, plazoleta bat aurrian daukana ta, holako... haura librerixia daona ta. Hari zela esaten jako? Azkonanekua.
- Ta etxe horretan Bergaresara bittartian badao ezer gehixao?
- Beste bat.

- Beste etxe bat be bai, baiña ez dakit, ba...
- Portun etxia.
- [...] beheko... baiña goikuai Azkonanekua, behintzat, oso famosua etxia. Beste izenik ez dakit nik goittik.
- Nola esan dozu bestia?
- Portu bizi zan etxia.

2. Bergarako erdiguneko eraikinen izenak

- **Erref:** BER-240/002
- **Iraupena:** 0:05:00. **Hasi:** 00:05:00. **Bukatu:** 00:10:00

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Eraikuntzak eta azpiegiturak
- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Kaleak, plazak

Laburpena:

Bergarako erdigunearen garai bateko egitura eta eraikinen izenak. Artekale eta Barrenkale kaleen inguruak.

Transkripzioa

- Baiña etxian izena hola?
- Ke, ba! Etxe harek ez dauka izen hori. Azkonaneko etxia bai. Eske ez dakit dana ez ete dan Azkonanekua haura.
- [...].
- "Entre criaos y entre personajes que vivieron ahí"...
- Ta gero ya hemengo autobusak eta...
- Ta gero, ba... Osea, "La Bergaresa" izenakin ezautu dou guk. Hango... Kotxerak.
- Bergaresia, ez?
- Bergaresia guk.
- Bai?
- Harek Bergaresia euki dau izena neretako. Ta hortxe akabatzen da... E! Baiña hori Oillokalia [...], e! Horrek izenak ondo markau dittuzue, baiña kaliai ipini bihar jatzue Oillokale, "como... como... sobrenombre".
- Iruzoneko etxetik behera...
- Bai, Iruzoneko kantoittik hona, Azkonaneko alde hori danoi.
- Oillokalia zan?
- Oillokalia. Ez dakit zegaittik; batenbatek oillotokixa zeukalako edo... Eta gero hemendikaldeko etxe honi, berriz...
- Egon, egon. Eta hor Oillokalia akabatzen dan lekuan goittik behera don Karlosen etxian bittarteko kale horrek badauka izenik?
- Ez, guk esandakoik ez. [...] etxia ta Don Karlosenekua ta... Baiña hori goikuoi Oillokalia. Oillokale.
- Santa Ana zelebratzen zeben.
- Eta erreka honek, hemen Bolu aldetik goittik behera datorren erreka honek, izenik?
- Aranerreka.
- Oin geratu jaku behekuak. Oillokalia goikuak esan dotsut... Azkonanekuak, eta oin hemen kantoian...
- Baiña nundik hasitta, goittik, Elusun aldetik hasitta?
- Bai, bai, Elusun aldetik hasitta, lehelengua... Klaro, oin Prakamotxanekuak bizi dia han, baiña lehen Prakamotxaneko etxia be beste nunbaitten zan. Prakamatxanekuak bizi dia han oin.
- Baiña etxian izena...?

- Etxian izenik ez. Han kale haretan ezauna etxia, ba, Sabasenekua, baiña bastante, hola, erdi-inguruan, oin pelukerixia eta daon lekuan.

- Sabasenekua ez da lehen hormigoiak-eta honek eukitzen zittuena?

- Bai. Sabasenekua. Ta beste bat kantoe-kantoian horren akaberan etxe haundi bat Bengoanekua. Hori be hola. Bengoanekua ta Sabasenekua han neretako, hola, etxe ezaunak, izen horrekin ezaututakuak. Ostiantzian, Manuel Larrañona be, hementxe bizi zan, baiña, hola, etxiei izena esateko ez nao. Ez nao. Horretxek.

- Bueno. Ta behetik hasitta...

- Behia Barrenkale ya.

- Eta Barrenkalia ze da, beheraiño?

- Hori dana, horti hasi, hemen kantoian hasi ta plazaraiño. Beheko etxioi, lehelenguoi... aber, ipini dozu? Behekuoi, lehelenguoi, Txantxoteneko etxia guk. Periodistia edo zan ta...

- Hori be etxe haundixa da, ez?

- Etxe haundi bat, bai. Txantxotenekua, Perratzaillianekua... Hola, akordatzen jaten...

- Baiña hori ze da Txantxotenen hurrengua Perratzailliana?

- Bai. Perratzaillianekua, gero... [...] tabernarixa —baiña harek ez dakit izenik zeukan etxe harek—, hurrengo etxiai Txatxinekua be esaten gontsan... Eta gero Martinatraponekua azkenengo kantoikuai, horri haundi horri, Martinatraponeko etxia. Hola. Ta bixen bittartekuei hola izen espezialik ez etxe horretan.

- Eta oin hau artxibua-edo daon horri?

- Horri zela esaten gontsan? Irizarko palaziua edo, ez dakit zela esaten gontsan guk. Bai. Hor sekula ez gara gu sartu be ein ta sekula ez dou horko...

- Irizar zan nausixa.

- Irizar. Irizarko palaziua ta Irizarko jardiña esaten jakon, baiña sekula... hori betek horma haundi hori itxitta egon da ta [...] ez dou hor sartzeko zerik euki sekula. Hantxe dauela. Ta gero, haren onduan, Irizarko palaziuan onduan, bazeuan holako beste etxe zahartxo bat be ta han ["Gráficas Lomiri"] edo, baiña haura be izenez etxia ez. Ez. Gero hortik plaza aldera, ba, hurrengo Gasparreneko etxia izango da, Gasparreneko...

- Behetik.

- Bai, hemendik bidia dator ta behetik Gasparrenekua lehelengo.

3. Bergarako erdiguneko eraikinen izenak

- **Erref:** BER-240/003
- **Iraupena:** 0:05:00. **Hasi:** 00:10:00. **Bukatu:** 00:15:00

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Eraikuntzak eta azpiegiturak
- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Kaleak, plazak

Laburpena:

Begarako erdigunearen garai bateko egitura eta eraikinen izenak. Artekale eta Mizpildi kaleen ingurua.

Transkripzioa

- Tintorerixia hurrengo. Tintorerixia, "Tintorería [...]".

- Haundi bat?

- Ez, txiki bat uste dot dala. Zabalane kua izango da etxe haundi bat. Hor hiru edo [...].

- Etxe haundixa Zabalanekea.
- Hurrengo haundixa Zabalanekea. Ta Zabalanekean bittartian...
- Eta Gasparrenekeaaandik eta Zabalanekea bittartian ez dao ezer?
- Beste bi [...] dare.
- Txiki bat, txiki bat.
- Baten izena esan dozu, ez?
- Ba, tintorerixakua. Tintorerixia.
- Ta hori ze da Gasparrenan hurrengua, ez?
- Bai. Ta bestiai guk izenik ez. Hurrengo Zabalanekea, hori [...] hori bizi guztian oso ezauna. Gero gora, hola, ezauna izateko, ba, Oillagorranekua, Oillagorraneko tabernia eta...
- Hori ze da Zabalanan hurrengua?
- Zuek juaten ziñaten taberniak zela zeukan izena? Zabalaneetik hurrengua edo... seguru ez nao, baiña...
- Bai, ta gero Etxaguenekua.
- ... ta Etxaguenekua. Oillagorranekua, Etxaguenekua...
- Etxaguenekua ze da Oillagorran hurrengua?
- Tabernia hori be zan alde horretan famosua.
- Bai, kafeterixa edo...
- Oillagorranekua, Etxaguenekua?
- Etxaguenekua, bai. Ta Zabalanekea ta horrek hirurok. Ta gero gora Urmenetanekeo etxia, beste holako etxe bajutxo bat edo.
- Etxe dotore bat.
- Urmenetako etxia?
- Urmenetanekea, bai. Ta gero Askasibarrenekea.
- Ez, ez, gero Peñan etxia.
- Bai, Urmeneta ta Peña bat da.
- Ez, ez, ez, ez.
- "Era Urmeneta y Peña".
- Ojo, e! Ojo! Oin Caja de ahorrosan etxia, Peña bizi zan ta Urmenetakua behearao burdiñazko ate batekin. Ojo, e!
- "A, pues Urmeneta [estaba...]".
- "No, pero son diferentes", e?
- Urmenetanekea ta Peñanekea.
- Urmenetanekeak, eta Peñanekea oin Caja de ahorrosa badao, ba, itxitta? Haura.
- Haura Peñanekea, bai, dentistia-ta izandakua... Urmenetanekea txikixaua, horren aurretik daona. Bai. Ta hurrengo, ba, Askasibarrenekea? Edo... beste bat be bai hor, Felisan-ta etxe hori, baiña izenez esateko ez. Eta... Ba, hoixe, Askasibarrenekeo tabernia eta Mujikaneko sastrerixia guk ezautzen dittuunak hor, hola, etxe ezaunak. Bixen bittartian geratuko zan batenbat, baiña, hola, izenez esateko...
- Ez, ez da geratu, ze etxiak be akabau jaku ta.
- Askasibarrenekeo tabernia eta...?
- Askasibarrenekeo tabernia ta...
- Mujikan ez dakit zer, sastreria edo...
- Sastreria. Denda [...].
- Mujikaneko sastrerixia zan hori. Ta hortxe akabatzen da, ya plazara sartzen da hor, Beheko plazara.
- Beheko plazia?
- Hau be Beheko plazia. San Martin de Agirre ta horrek ez, gerokuak dia horrek, guretako Beheko plazia.
- Eta bestia?
- Bestia Goiko plazia, San Pedro ondokuai.
- Bai, holaxe [...] zan.
- Goiko Plazia.

- [...].

- [...] amaittu eitten die, Goiko plazia hori.

- Juzgaua ta.

- Bai. Juzgaua eta gero karzelia ta horrek danak zian hor.

- Ta ze esan dozu hemen dauela zer?

- Hor, ba, Juzgaua Goiko plazan alde batian goixan, Juzgaua, eta Karzelia ta Astotokixa.

- [...] asko, gauza asko.

- Karzelian atzian horrek ez dia ikusiko igual.

- Egon. Hau Juzgaua, behintzet. Hau izango da Juzgaua. Hau...

- Bai.

- Hemen Juzgauan atzian alde honetatik, [...] bidia, alde honetan Astotokixa.

- Hau da Astotokixa?

- Bai. Oin ez dakit ze ein daben hor, ze Kulturetxe edo ze ein daben hor. Hori da Astototokixa. Ta atzekaldetik Karzelia.

- Gero zer?

- Hor Karzelia. Guk hala esaten dou: Karzelia, Astotokixa, Juzagaua ta Goiko plazia.

- Bai, hiru zati horrek [...].

- Ba, hemen plazatik gora Mizpiliko kalia gora daren etxiak.

- Bai, bai.

- Hor, horrek etxiak, horrek etara ein bihar etxiak.

- Ya...

- Mizpili.

- [...] zela esan dozu?

- Mizpili. Mizpili [...], Mizpildi da, baiña gero Mizpili [...].

- Mizpirualde esaten jaue.

- Bai, oin bai, baiña guk Mizpili, [...]. Hor, aber... Hor... Hau ya ospital aurria izengo da, ezta? Oseake, oin... hemen hemendikaldien Satorretxe be hortxe zeuan, ba, basarrixa.

- Nun?

- Hementxe, hementxe, Mizpillin akaberan. Oin etxiak dare. Honek danak etxiak izengo dia hau illara hau?

- Bai.

4. Bergarako erdiguneko eraikinen izenak

- **Erref:** BER-240/004
- **Iraupena:** 0:05:00. **Hasi:** 00:15:00. **Bukatu:** 00:20:00

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Eraikuntzak eta azpiegiturak
- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Kaleak, plazak

Laburpena:

Begarako erdigunearen garai bateko egitura eta eraikinen izenak. Barrenkale, San Pedro eta Mizpildi kaleen ingurua.

Transkripzioa

- Hamen goixan Satorreneko... Satorretxeko etxia, gero Bustiñoneko panaderixia...

- Itxoin. Poliki, poliki, poliki. Lehenengo basarrixa esan dozu, ez?

- Bai, lehenengo Satorretxe basarrixa.

- Eta basarri hori nun zeuan oin etxiak akabatzen diran lekuan?

- Bai, bertan, hantxe, azkenengo etxian bertan hantxe, azpitan. Hor Satorretxe. Hori ondo dao. Hortik behera kalia, honutz, ba, Bustiñoneko panaderixia, hola, ezauna hor San Pedro kal...

- Goittik hasi ta...?

- Goittik hasi ta honutz, plazara. Honen pegante Bustiñoneko panaderixia.

- Baiña eskiña-eskiñan ala beherao?

- Eskiña-eskiñan.

- Bai, lehenengua uste dot dala.

- Bai, bai.

- Bai, oin be badao panaderixia Leturianekua esaten jakona, baiña guk, ba, ez dakit zegaittik... Bustiñonekua.

- Eta gehixao gero?

- Handik behera, hola, ezaunik... Harek beheko etxiai ez dakit zela esaten jakon, baiña espezialik nik neuk ez dot...

- [...].

- Bai, baiña izena etxiai... Mizpili kalia, hori bai.

- Gero hemen laga dittuu ein barik Barrenkalian gaiñekaldetik darenak.

- Barrenkalian gaiñekaldetik allegau gara, sartu gara Mizpilira, ezta? [...]. Bueno, Mizpilin Bustiñonetik behera [...], klaro, [Biona] daon etxiai Otxakillaneko panaderixia. Klaro, klaro. Otxakillaneko panaderixia.

- Ta hortik behera?

- Ta gero hortik behera, calle San Pedrora... nun dao?

- San Pedrora sartu baiño lehen...

- San Pedrora sartu baiño lehen... Hau Barrenkalia?

- Egon, egon, egon, calle San Pedro.

- Bai, hori, San Pedro, hurrengo.

- San Pedro kalia?

- Bidekurutzeraiño, "hasta el cruce ese".

- Calle San Pedro esaten ziñuen?

- Ez! San Pedro kalia. Calle San Pedro ez, San Pedro kalia. San Pedro kalia! [...], "era la calle más céntrica". Bua! San Pedro kalia zan haura. Bueno, oin Barrenkalian laga dittuu Elusuneko kantoetik behera bajau eta Barrenkalian hemen batzuk esan dotsuet, baiña hemendik plazaraiñokuak...

- Gasparreneko...

- Zabalanekea eta horrek esan dittuu?

- Gasparreneko etxia ta...

- A! Hemen, hemen. Honek esan dittuu, baiña goikuak...

- Goikuak, goikuak.

- Hemen lehelengo etxia... Etxetxona?

- Hau karnazerixia ta daon...?

- Hau karnazerixia ta daonau, Etxetxona lehelengua?

- Haundiñak esan, e! Bestela, [...].

- Etxetxona, Zubiko Felisana...

- Baiña hola esaten ziñuen?

- Bai, Zubiko Felisana. Muniategiñekua, Sesmanekua...

- Gasparrenekua.

- Isildu zaitte! Gasparrenekua...!

- Bai. [...].

- Sesmanekua eta hurrengo oingo... Pedroagarrenekua.

- Zela?

- Pedroagarre.

- [...] Gasparreneko taillarra.

- Pssst! Hori salto ein dou. Pedroagarrenekua. Etxiak gabiz ta, taillarrakin ez. Eta gero ya... ez beste etxeik Barrenkalian...

- Lonbidena.

- Lonbideneko tabernia... eta...

- Han gero zan ferreterixa bat [...]...

- Ez, ya gehixao ez. [...nekua], Lonbideneko tabernia...

- Plazia... [...]?

- A, bai, Berdura-plazia, bai. Eskiñako etxiak edo Berdura-plazia horri; eskiñakuei Berdura-plazia. Holaxe esanda entenditzen gara, Berdura-plazia.

- Ta Artekalera emoten dabena?

- Artekalera emoten dabena be, ba, goittik, goittik lehelengo Berdura-plazia. Behetik be Berdura-plazia azkena ta goittik be Berdura-plazia lehelengua. Ta gero hurrengua [Xamiranekeua??]. Ta hurrengua, hola, ezauna... Hurrengo ezauna han... Bi-hiru dare han, hola, izenakin ez gontsan esaten. Hurrengo Ormaxabalenekeua Artekalian. Eta Ormaxabalenetik behera hurrengo... Txerokua.

- Zelan?

- Txeruko, Txerukua, Txeruko dendia be bazan ta Txerukua. Eta gero Etxenikenekeua ta Manuel zapatarixa. Horrek, ba, inportantetxuenak en Artekale.

5. Bergarako erdiguneko eraikinen izenak

- **Erref:** BER-240/005
- **Iraupena:** 0:05:00. **Hasi:** 00:20:00. **Bukatu:** 00:25:00

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Eraikuntzak eta azpiegiturak
- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Kaleak, plazak

Laburpena:

Begarako erdigunearen garai bateko egitura eta eraikinen izenak. Herriko plazako eta inguruko kaleetako eraikinen izenak.

Transkripzioa

- Raizabalen dendia [...].

- Bai, hori oin, baiña lehen ez zeuan han, Raizabalenekeuak ez zeukan dendaik hor. Lehen goixan zekan bakarrik dendia. Horretxek dia, hola, inportantienak izenez, lehengo izenekin: Ormaxabalenekeua eta Etxenikenekeua ta Goiko plazia hemen dao...

- Goiko plazia hau da.

- Hau Goiko plazia.

- San Pedro eta...

- Eta goittik beherako bittartia zein da? "¿Este?"

- Ez, hau.

- A! Hau.

- Ta hau da Monzonen etxia, hamen dau [... dauen] jardiña ta...

- Hori Monzongua guk, Monzongo etxia. Hori etxiori Monzongua guk esaten gontsan.

- Monzongua? Ta horren jardiñeri ta horrei?

- Ez, ezebez. Ta zirkulua zeuan hor ta Monzongo etxian zirkulua.

- Zirkulua nun zeuan?

- Lehenengo pisuan bertan, Monzongan. Baiña ezebez, e? Baiña etxiai Monzongua.

- Eta behian daona? Horrek...

- Txaranekeuak bizi dianai-ta guk, hola, izenez ez jau sekula esan ezer.

- Txaranekeua be ez?

- Txaraneke etxia, pentseizu, Txaraneke etxia. Eren dendian haura etxe haundi haura dana Txaraneke etxia.

- Ez, ez, ez, ez. "Espera, espera".

- Izetetz Irigoienena zan, baiña guk...

- Irigoien, Irigoien.

- ... "Irigoienena etxia" esan ta iñor ez da entenditzen!

- "Sí".

- Ezetz, ba.

- "Que sí".

- Txaraneke etxia zan...

- Txaraneke etxia haundixa zan ta Irigoienena zan bestekaldien sartzen dana.

- A, atzekuei Irigoienena?

- Bai, handik sartzen zana.

- Baiña dana da bloke bat, Irigoienena zan dana ta.

- Klaro, Artekalen be bloke baten dare danak.

- Aber, nola esan dozu? Txaranekeua zer zan?

- Txaranekeua etxe haundi hori, oin [bi...] daon etxe haundi hori Txaraneke etxia.

- Ta hori beste hori esan dozunori?

- Irigoienena.

- Eske etxia beori da, baiña hamendik sartzen da edo bestekaldetik.

- Bai, bat sartzen da behetik eta bestia...

- Plazia [...] hamendik dauka sarrera.

- [...].

- Baiña etxe bera da, e?

- Etxe bera da, bera da, bera da. Oin be] alde bittatik sartzen dia Txaranekeuak. Txaraneke [...] ataittik eta bestekaldetik, bixetatik.

- Eta gero plazan? Aiuntamentua edo...

- Plazan, ba, Aiuntamentua, Seminarixua...

- Itxoin, itxoin, itxoin.

- Aiuntamentua. Bestekaldiai Seminarixua.

- Danai?

- Ez... Seminarixua danai, vamos, Seminarixoko edifiziuai, frentian daonai. Gero, Mujikaneko aldiat Pastelerixako etxia. Han lehenao ez dakit pastelerixia izenda edo zela daon izen hori. Gu Pastelerixako etxia esanda entenditzen giñan. Etxe haundi bat. Osea, Mujikaneko...

- Lehen tabernia ta oin [zerian]...

- Bai, Amerikanokua-ta zeuana. Etxe hari Pastelerixako etxia. Eta bestekaldian oin bankua dauenai, berriz, ba, Berroia, gure denporan bizi zana, ta Berroianeko etxia esaten jakon. Bankua ta horrek gero ipinittakuak dia.

- Eta Monzonen aurrian goittik behera doian kale hori?

- Hori Konbenixo kalia.

- Konbenio.

- Konbenixo kalia Bergarako moduan esaten gontsan. Hortxe ein zan konbenixua Espartero ta bestia... Maroto.

- Eta han kale haretan, kale haretan, behetik gora abixau ta lehelengo daon etxe haundi hari... hari karnazerixako etxe hari zela esaten jako? Altzetanekua edo? Haura taberna...

- [...].

- Altzetanekua lehelengo karnazerixiai.

- Karnazerixiai ala etxiai?

- Etxiai Altzetanekua, Altzetaneko etxia. Gero handik gora, hola, etxe ezauna... ez dakit nik...

- Hor Kasinua ta...

- Bai, Kasinua; Kasinoko etxia be bai. Hori be guretako hola esanda ezaun izan da. Osea, Altzetanekua, gero Berroianeko inprentakua... [...]. Berroianekua. Ta gero handik gora... Txistunekuak be bai hantxe bizi zien nunbaitten.

6. Bergarako erdiguneko kale eta eraikinen izenak

- **Erref:** BER-240/006
- **Iraupena:** 0:05:00. **Hasi:** 00:25:00. **Bukatu:** 00:30:00

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Eraikuntzak eta azpiegiturak
- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Kaleak, plazak

Laburpena:

<p>Bergarako erdigunearen garai bateko egitura eta eraikinen izenak. Herriko plazako inguruko kale eta eraikinen izenak.</p>

Transkripzioa

- Baiña etxia?

- Bai, Txistuneko etxia esaten gotsan guk. Klaro, eske orduan esaten zan, batenbat bizi bazan, ez dakit zein, ba, Txistunekua. Ta han biziko zien beste batzuk be, baiña guk entenditzeko, ba, Txistunekua esan. Osea, Altzetanekua, Berroianekua ta Txistunekua ta gero Kasinoko etxia ta... gehixao ez dou guk... Kasinua, hari goixai danai. Ta gero ya Goiko plazara horrekin allegatzen gara. Gure zerian han badare beste batzuk be, baiña guk zertutako izenekin ez. Ya sartzen zara han Goiko plazara ta gero han Mososen farmazia —hori be gure denporakua— ta hari etxiai, ez dakit, batzokixa daon lekuko etxiai zela esaten jakon. Fernandezenekua edo esaten jakon etxe hari oin batzokixa daon etxe haundi hari. Ez dakit zein zan be Fernandez, baiña Fernandezenekua. Hola, Astesantuan-ta etortzen zien bigotiakin ta oso jente dotoria. Buu! Jente dotoria izeten zan haura.

- Haura hantxe bizi zan "toda la vida".

- Bai, "toda la vida". [...] be bai "toda la vida", bata [zubittan] ta bestia...

- Ta bestia [...].

- Zera, Fernandezenekua, "con un bigote rubio-rubio", akordatzen naiz ni. Ba, horretzek [...] plazan, ta hortxe akabatzen da.

- Plazatik gora doian kalia?

- Plazatik San Pedro kalera zoiatz oin?

- Harutz, gora.

- A, haura be... Mizpili.

- Ez, ez, Beheko plazatik.

- Konbenixua.

- Beheko plazatik Goiko plazara Konbenixo kalia.

- Edo Arrain kalia bestela.

- Ez!

- Bai, Konbenixo kalia.

- Beheko plazatik Goiko plazara... Ez, Beheko plazatik... Birekutzian zabiz zu. A! Hori Birekutzia da. Birekutze... Hementxe hasten da Birekutze kalia Txaraneko etxe haundi hortan.

- Hori nun hasten da Plazan?

- Plazan bertan, bai.

- Bankoan etxian.

- Hor kruzeraño, horraiño da Birekutzia. Ez dakit nun akabatzen dan Birekutzia. Birekutzia San Pedrotik hona dator ta...

- [Casa] de monjas.

- Bai, bai, mojetaraiño...

- Bai, ze nire aitzia ta bizi diena [...].

- [Romanen] etxeraiño da ya.

- Bai, bai, bai, [Romanen] etxeraiño dana, bai. Hori dana Birekutzia.

- [...]

- Beheko plazan Birekutze aldera, osea, oin bankua daon etxia hau da, ezta?

- Bai, hor bittarte bat daukau.

- Bai, bittarte bat eta Txantxikunekua. Gero hor bittarte bat behera juteko ta hau Berrondonekua.

- Haundi bat hori be?

- Bai, etxe haundi bat. Berrondonekua esanda guk entendidu dou beti. Hurrengo Grazianenekua.

- Ze da kale aldera daona ala beherao daona? Eske hor beste zulo bat dao zinera juteko.

- Ez, hori ya... hori bittarte bat da...

- Ez, ez, hau Berrondonekua eta hurrengo Grazianenekua. Hau bittarte hau behera jutekua?

- Hori da zera, Berdura plazara behera bajatzen dana.

- Ez, Grazianenekua hurrengo txikixa izengo da.

- Bai, txiki-txiki bat.

- Hemen bi etxe dare ala? Berrondonekua ta hurrengua? Hau ze da , ba? A! Hau beherao daon halako zati haundi bat dauka horrek beorrek atzera behera, baiña guk Berrondoneko etxia esaten [...].

- Danari?

- [...], bai. Hurrengo txiki bat daona Grazianenekua. Dendia ta... Hurrengo ferreterixia Emilionekua.

- Baiña Emilionekua ze da etxia edo ferreterixia?

- Emilinekua etxiai ta dendiai danai esaten [...], Emilionekua. Handik gora hurrengo, hola...

- Egon, egon, egon.

- Egon, egon, egon... Ez gabitz ondo, ala?

- Ez, ez, ez. [...].

- [...] Birekutzia hemen dao.

- Klaro.

- Ez dao baiña etxe asko. Birekutzetik...

- Baiña Emilion ferreterixia hemen behian dao.

- Don Felixen etxia...

- Don Felixenetik...

- Don Felix, zein da hori?

- Medikuan etxia.

- Medikuan etxia hamen [ez dao].

- 179 ez zan?

- Eta hori Berrondonekua ipini dou.

- Bankuko etxia hau da, ezta?

- Bankua hau da.

- Ta hemen bittartia zeaittik dao, ba?

- Hor dao...

- Bankuko etxiak aldemenian zeukan lehenao ez dakit ze zaintzen zebena ta gordetzen zebena...

- Ez, hori da hamen...

- Bai, hau 178 da oin numerauta daona, han arkuak eta... kentzeko... Hau da hau. Gero 179. Ta hor bittartian bittarte bat dao.

- Bankuan etxe haundixa hau da ala hau da?

- Hau.

- Hau? Orduan hau da oin...
- Hori bittarte hori da beheko [estaziñora] pasatzen dana.

7. Bergarako erdiguneko eraikinen izenak

- **Erref:** BER-240/007
- **Iraupena:** 0:05:00. **Hasi:** 00:30:00. **Bukatu:** 00:35:00

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Eraikuntzak eta azpiegiturak
- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Kaleak, plazak

Laburpena:

Begarako erdigunearen garai bateko egitura eta eraikinen izenak. Bidekurutzeta kale ingurua.

Transkripzioa

- Honen segidan zeuan.
- Etxe haundi-haundi bat, etxe haundi-haundi bat. Aber, nun dao hori etxe haundiori?
- Beheko plazia da hau.
- Bai.
- Beheko plazia da hau.
- Hau da Bankua.
- Bankua daon etxia da oin arreglauta ipini dabena.
- Eta hau ez dakit ze dan. Ze ipini dou?
- Txantxikunekua.
- Txantxikunekua, ba, honen etxe honen [...].
- Hori dana bat da. Hori bat da, e? Hau ta hau bat da. Oin entenditzen dot. Ta gero Berrondoneko kantoian goittik beherako bidia hau da plazara doiana.
- Edo hau?
- No, hemen ez dao biderik. Hau, hau, hau.
- Eske hau... hau zinia daon kalia da, Novedades-eko...
- Bai.
- A! Novedades-ekua da hori? A! Orduan, hemen [...] hortik honutz.
- Hamen dao beste bidetxur bat.
- Ta hortik honutz... Hortik hona...
- Hemen dao beste bidetxur bat, hona joten dau.
- Bai, hemen, hemen.
- Hemen sartzen da.
- [...].
- Orduan hau...
- Tintorerixara sartzen da hori.
- Hau Tintorerixakua baldin bada, hemen ipini bihar dozue Kamatxonekua eta Emilionekua. Emilionekua [...] honutzao eta Kamatxonekua harutzao. Horrek dia ezaunenak hor: Berrondonekua, Grazianenekua, Emilionekua eta Kamatxonekua, oin bota daben etxia. Eta hurrengua Ambrosionekua, haundi bat. Hoixe.
- Hau?
- Bai. Klaro, hemen falta die, ba, [Emilioneko] dendia lehengua...
- Ambrosionekua... Oooo! "No saques más, que no hay sitio".
- Bankua be badao...
- Ezetz!
- Bueno, bueno, baiña "aparte de eso, digo".

- Azkenengua ze esan dot? A, Ambrosionekua. Etxe haundi bat da. [Oin bi zati...], zinia ta daona [...].

- Baiña hori behekua ez da, ba, izango zinian behian daona, zinian parian [daona]?

- Etxe haundi bat eta zinia be beorrek dauka eta gero Erreterriñeko tintorerixia be hortxe dao, hor goittik beherako zulo hortan, ta hor... hor... atai bat be badao ta... Erreterriñeko tintorerixia be oso ezauna Bergaran nahi badozue apuntau. Oin zahar-zaharra dao, [...]. Erreterriñeko tintorerixia, geure bizi guztian ezautu douna.

- Eta gero kalia, zulo honen gaiñekaldetik daona, ze dala esan dozu?

- Hori lehelengo etxiai, zela esaten jako? Andreederranekua, Donato-ta bizi diana, etxia, Andreederraneko etxia. Eta gero hortik gora hurrengo...

- [Etxeberrira].

- Hortik gora...

- Ta horko zinera doian aldapa hari?

- Kale-zulo horri?

- Ez, guk izenik ez naiz akordatzen; ez gontsan esaten ezer izenik. Osea, Andreederraneko etxia ta gero... berriz Martinatraponeko dendia hurrengo, hola. Ez, Kalis... egon. Andreederraneko etxia, ...

- Kalistona.

- Kalistoneko erlojerixia, izen horretxekin esanda, Kalistonekua. Hamen zati gehixao bihar dala uste dot, e, ze hamen...

- Ez, ez, ondo dao.

- Andreederranekua ta gero...?

- Andreederranekua ta Kalistonekua eta Martinatraponekoa dendia, Agirre edo esaten jakona han...

- Ondo goiaz.

- Eta gero hortik gora, ba, klaro, Raizabalenukuak dauke oin zera ipinita...

- Hor bittarte bat hola behera...

- Bittarte bat...

- [...] garajia.

- [...] subterraneua bezela, gaiñian etxia dauka eta hau gaiñetik ikusitta [...].

- Izenez, pues, no.

- Ez badauka, ez.

- Eta hor ya beste etxe haundi bat. Zela esaten zotsen, etxe haundi bat Birekutzian...

- Hotel Goma.

- Hau, honi Hotel Goma esaten zotsena, baiña hori be ez da izen... zera.

- [...].

- Drogerixia zera.

- Kamatxoneko drogerixia be bai badao hor.

- Hau Lasa da.

- Hori gero Lasa da? Ba, Lasatik honutz hemen Alzelaiñeko...

- Pastelerixia hau da.

8. Bergarako erdiguneko eraikinen izenak

- **Erref:** BER-240/008
- **Iraupena:** 0:05:00. **Hasi:** 00:35:00. **Bukatu:** 00:40:00

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Eraikuntzak eta azpiegiturak
- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Kaleak, plazak

Laburpena:

Bergarako erdigunearen garai bateko egitura eta eraikinen izenak.
Bidekurutzeta eta Espoloia kaleen ingurua.

Transkripzioa

- Alzelai pastelerixia zein da, hau?
- Ez.
- Raizabalenekua dao oin honutzauan. Hemen, hemen dao Raizabal.
- Hori da Raizabal, baiña beste...
- Hemen, kruze-kruzian.
- ... Alzelai beste pastelerixa bat dao.
- Eta Alzelai be bai hor, baiña...
- Eta hamen dao etxe haundi bat, hola, harrizko etxe bat.
- Alzelaiñeko etxia, bai, ta honi atzeko etxe honi... hor dana jente aberatsa bizi zan ta horri izenik guk ez jau esan. Alzelaiñekua, eta Kamatxonekua eta Raizabalenekua nahi badozue apuntau hor. Hola, guretako ezaunak...
- [...]
- Hurrengo Raizabalenekua, Raizabaleneko pastelerixia.
- Zein, hau haundiau?
- Ez. Txiki bat da haura. Haundi hori ez dakit [...], Hotel Goma [...].
- Bai, segidan dao.
- Bai, segidan etxe haundi bati.
- Hotel Goma?
- Bai, hola, gaitzizenez guk entzun izen dou jente asko bizi dalako. Guk holaxe ikesi giñuan, jente asko bizi dalako atai baten, ez dakit zenbat jente bizi dalako hor. Gero Kamatxoneko drogerixia. Beste bat, hola, [...] horren pegante hurrengo. Etxe haundixak dia horrek. Gero, zela zan haura [...] izen bat esaten zotsen, karnazerixia edo, Indianua edo zela esaten zotsen hari? Ameriketatik etorri zala ta, karnazerixia [...]... Benitonekua! Benitoneko karnazerixia.
- [...].
- Eta...
- [...].
- Egon, egon, egon. Benitoneko karnazaerixia, gero Idarretaneko dendia...
- Etxiak falta bihar jaku, e?
- ... eta Alzelaiñekua.
- Zela, zela? Karnazerixia eta gero zer?
- Benitonekua eta Idarretaneko dendia...
- Ta Alzelaiñekua?
- Ta Alzelaiñekua.
- Alzelaiña ze da, azkena?
- Azkena.
- [...].
- Idarretaneko dendia eta...?
- Alzelaiñeko pastelerixia.
- Hori ez da Alzelaiñeko pastelerixia, e?
- Bueno, hori etxe haundi hori da bestekaldera daona, baiña ["aquellos tiempos"]...
- Hori ez da Alzelain... Hau da Alzelaiko pastelerixia.
- Banenguan, ba, ni...
- Banenguan, ba, sobratzia ez euala, e? Haunditxua dala hori sobratzeko.
- [...] pastelerixia?
- Alzelaiñeko pastelerixia. [...] gure denporan, ba, holaxe [esaten...]. Hor ez dakit horri guk izenik ez jau esan. Hor bizi zian Bazterretxea ta [...] ta ez dakit zertzuk. Gero Hotel Lasa bestekaldien.

-[...].

- Hotel Lasa... eta hau illara hau segitzen dau Markoneraiño, ez?

- Bai.

- Hemen enzeñanzako etxia... Hotel Lasatik hurrengo... egon, Aranburuneko dendia zan hor. Aranburuneko dendia. Ta gero, Notarixuan etxia esaten gontsauna eta gero Markonekua beste bat, hola, bastante renonbraua...

- Haundi hau?

- Ez haundixa da Romanena. Txiki bat hor.

- Markonekua?

- Aurrekua Markonekua...

- Librerixa haura...

- Eta gero Don Romanen etxia. Guretako, hola, ezaunak, horretzek.

- Zelan?

- Donromanenekua. Donromanenekua. Medikua zan hori. Ya hor akabatzen da. Ta gero Enseñanzia... honi Moja barrixak.

- Moja barrixak?

- Bai, bestiai Moja zaharrak...

- Osea, enzeñanza...

- Enseñanzako mojei Moja barrixak esaten gontsen.

- Baiña ez [etxiai]...

- Enseñanzia eta Moja barrixak, bixak, ez?

- Ez, Enseñanzia sekula ez dou esan guk, Mojabarrittako eskolia ta Moja barrixak.

- [...].

- Moja berrixak.

- Ta eso de Enseñanzia gerokua da. Guk Mojaberrittako eskolia ta Mojaberrittako... elizia ta etxia.

- Ta kale horrei izena?

- Gero hurrengo ya hortik aurrerakuai Espoloia. Espoloi... Espoloira bidia. [...] etxetik... Espoloialdia. Espoloialdia, hantxe. Ta hemen Birekutzian goittik be laga dittuu etxe batzuk, e! Aber, Moja barrixak, honek... hau Markonekua...

- Bai, ta hemen bide bat doia gora.

- Hemen bide bat doia gora eta hemen...

- Honek izenik badauka kale honek edo ezer...?

- Ez... Horrek Mojaberrittako... han goixan zeuan itturri bat eta ezin jat akordau izena zela zeukan, harek itturri harek zeukan izena.

- [...].

- Bai, bai, izena zeukan itturrixak. Eta hemen Mojabarrittatik goi partetik, goi partetik lehelengo etxiai Untzillaneko etxia.

- Baiña...

- Eta hurrengo...

- ... Lasan...?

- Ez, Lasa...

- Lasan bestekaldia. Bestekaldian, e!

- Lasa hau da, Lasan parian...

- Hamendik hasitta?

- Hemen, hemen, hemendik hasitta...

- Bestekaldetik hasitta?

- Untzillaneko etxia lehelengo ta, hola, ezauna guretako...

9. Bergarako erdiguneko eraikinen izenak

- **Erref:** BER-240/009

• **Iraupena:** 0:05:00. **Hasi:** 00:40:00. **Bukatu:** 00:45:00

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Eraikuntzak eta azpiegiturak
- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Kaleak, plazak

Laburpena:

Bergarako erdigunearen garai bateko egitura eta eraikinen izenak. Bidekurutzeta eta San Pedro kaleen ingurua.

Transkripzioa

- Untzillaneko etxia ze da etxe haundi bat?
- Bai, oin bastante abondonauta daon bat.
- Han kotxiak egoten dia, ba, plazoletan? Eskiña haura.
- Hau da... akaberia. Hori da mojetarako zera, hau eskolia... ba, hauxe plazoletia.
- [...].
- Hementxe, hementxe [...], lehelengua da.
- Horixe haundi hori da.
- Hau?
- Bai. Bueno, hor zati horretan daoz asko, hor etxe asko dare sartuta, baiña... ez dakit... Ta hortik hau situatzeko etxe honek danok... Hau San Pedro kalia da goi partetik, ezta?
- San Pedro, bai.
- Untzillaneko etxia...
- Bueno, San Pedro kalia hemen hasiko da.
- San Pedro kalia nun hasten da?
- Hemen.
- Hemen, hemen, hemen. A! Ez, hemendik honaiñokuak aber akordatzen jaten beste ezer. Untzillanekua, [...] Bidekutzian bankua...
- Ez, lehenao beste bat dao han [...]. A! [Batzoki... Batzokixa zan hantxe].
- Batzokiko etxia? [...], ke, ba!
- [...].
- Hor ez daukat nik, hola, etxe ezaunik izenakin. Idarretanekua bai, bidekutte-bidekutzian, Celestino Idarretana, Idarretaneko etxia.
- Baiña hori ze da Bidekutte...
- Hau dendia be bazan, baiña ez zian alkarrekin ezer. Hementxe pare-parian. Kruze-kruzian, pare-parian, Idarretanekua. Gero, Mixoneko erlojerixia Idarretanetik hurrengo, hori bai akordatzen naiz, Mixoneko erlojerixia.
- Baiña hori behekaldeetik dao, ez?
- Goittik da hori, e? Ala?
- Goittik, bertan segidan.
- San Pedro kalia Mixonekua goi... Oin behian dao, baiña lehen hemen goixan zeuan Idarretaneko etxian onduan. Bestiak oin Birekutzian behian dauka, baiña... hori Mixonekua. Gero ezauna, ba Goenetxenekoa panaderixia. Oin be han dao. Eta gero Otxakillaneko dendia. Bi Otxakilla dare: bat panaderixia eta bestia dendia.
- Eta Goenetxeko panaderixian onduan dauena ze da?
- Goenetxenekoa panaderixian daona Otxakillaneko dendia. Ta gero ya Otxakillaneko dendan han, hola, apurtu eitten da —ez dakit [...] ondo gabitzen—, apurtu eitten da kalia.
- Bai.
- Hola, bittarte bat gora. Nun dao haura bittarteaura?
- Ez da azaltzen, baiña [...].

- Bittartia dao gora. Ta gero bittarte haura pasau ta honutz Larrañaganeko aldera, hemen, bittarte hori pasau ta Larrañaganeko aldera, Niñodeoron etxia. Hori alkatia izandakua Bergaran.

- Baiña hori ze da? Hau etxe...?

- Hemendik... Hemen etxe mordua dao. Esango dotsuet.

- Gero Bauleruana.

- Niñodeoro...

- Bauleruana.

- Bauleruana ta Larrañaganekua, Larrañaganeko etxia, zeatik aldamenekua be erena da ta Larrañaganekua esanda entenditzekn gara, eta gero, Otxakillaneko panaderixia apuntau dozue eta... ez dao besterik.

- Otxajillaneko dendia eta hau panaderixia.

- Bai, apuntau dou, baiña, dendia eta panaderixia.

- Beste, hola, inportanteik ez, ez dao.

- Ta San Pedro kalia bestekaldetik ez dou apuntau. Harek, Mososenetik hasitta...

- Hor be badare?

- Bestekaldian be badare ta. "Es que ya no hay sitio".

- Han puntan ekin ta... Leturianeko karnazerixia nun dao [...]?

- Leturianekua hemen.

- Leturianekua hau.

- Klaro, hortik hona, San Pedro aldera.

- Hortik San Pedro aldera, ba, dare, hola, ezaunak...

- Hamen farmazia ta... ez?

- Bai.

- Farmazia ta...

- Egon, farmazia lehelen Birekutzian.

- [...].

- Hor murtxillak eta odolostiak-eta eitten zittuena Soartenekua zan bat, hola, antxiñako izena.

- Fernandezenekua ez zan?

- Bai, Fernandezenekua etxia, bai. Gero, oin pelukerixia daona... Soartenekua ta Erretzunekua hor, hola, oso ezaunak.

- Bixak leku baten?

- Illaran. Hemen,... hemengo... lehelengo Soartenekua ipinizu.

- Ta bestia zein esan dozu?

- Erretzunekua, oin dendia daona.

- Ferreterixia daona edo?

- Bai, ferreterixia daona. Ta gero, hola, ezauna San Pedro kalia, ba, [Usinaganeko] dendia, oin be han dao, baiña, hola, izenez, [Usinaganekua]; Retegiñekua, zapaterixia, oin be han dao, baiña, hola, izenez, ba, ez.

- Bale, bale.

- Hor ez dot nik, hola, etxe apartekoik, izen apartekokin ezautu.

- Bueno, hemen [...] haundiñak eta... Hemen goixan. Hemen, enseañanza inguruan ezer...?

- Enseañanza inguruan, ba, horixe itturixoi ezin jat akordau goixan... Zela esaten gotsan hari? [Antxintturri... ez, Antxintturri Soledad...]. Honek Soledadeko etxiak dia?

- Bai.

- Soledadeko etxian onduan pixkat beheratxua zeuan itturri bat, hari be Antxintturri edo esaten jakon...

- Soledadeko... Soledadia zer da?

- Soledade da basarri luze bat hiru bizitzakua.

- Han goixan ikusten da, ba?

- Honek etxiok... hau, Soledade basarrixa, hiru bat bizitzakua.

10. Soledadea baserriaren inguruko toponimia

- **Erref:** BER-240/010
- **Iraupena:** 0:02:32. **Hasi:** 00:45:00. **Bukatu:** 00:47:32

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Eraikuntzak eta azpiegiturak
- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Kaleak, plazak
- Baserría » Baserriko bizimodua » Baserriaren historia eta kokalekua

Laburpena:

Garai batean Bergarako erdigunetik gertu zegoen Soledadea baserriaren inguruko toponimoak.

Transkripzioa

- Beste leku bati bizi guztian esandakua, Beheko kondia lehen nun markau dou? Beheko kondeko gorako txariai Kondetxaria. Hori bizi guztian esandako izena.

- [...].

- Hori Soledade... Soledade [esanda], Soledade basarrixa, hor hiru familixa...

- Eta hor Soledadepian daren etxe horrek edo...?

- Soledadeko etxe berrixak horrek, baiña izenez bestela ez. Horrek ya oin eindako etxiak dia horrek. Soledade aldia ta Soledadia bizi guztikua hori da.

- Bai, bai. Ez dao, orduan...?

- Ez. Eta Soledadetik Goiko kondeko... palaziua nun geratzen jaku?

- [...].

- Txaria... Baiña ez, horri ez jakon esaten Kondetxaria?

- [...].

- Bai, horrek be... hori... hori... Kondian boskia edo esaten jakon. Ez, horri ez gontsan esaten horri, baiña beste kondian gaiñekaldiai, trenbide gaiñiai esaten jakon Kondetxaria.

- Bide gaiña edo hau?

- Trenbide gaiña. Aber...

- Ba, trenbidia hau da [...].

- Trenbidia hau da. Nun dao Beheko kondioi? Hauxe, ezta, esan dou? Ba, hau trenbide gain honi honi esaten jakon. Ta hau...

- Beheko kondia hori da?

- Goiko kondia da.

- Ez, hau Goikua, e! Gaizki gabitz. Hau San Pedro, hau Goiko Kondia da, baiña Behekua, Beheko kondia, nun geratu jaku?

- Oin errotalde edo daon hori.

- Santa Ana?

- Bai.

- Santa Ana...

- Hau.

- Santa Ana hau. Ta trenbidia?

- Hau.

- Hau? Ba, hau alde hau, trenbidetik gorako hau Kondetxaria, hau zona hau. Hau dana da kondiana, e! Beran pareko hori dana da Kondetxaria.

- Ta hor Kondetxaran, hola, txabolan bat edo zeoze bazeuan?

- Bai, [potzua] ta hor zeren...

- Ta hori Kondetxaria ze zan sail haundixa, sail haundixa?

- Bai, oin be han dao haura! Trenbidian gaiña dana haura kondiana da.

Kondiak... Kondetxaria esaten jako hari, beran propiedadia. Hor...
Itsasmendikuen-ta terrenuen artekoa [...].

11. Espoloia kalearen egitura eta eraikinak

- **Erref:** BER-240/011
- **Iraupena:** 0:05:00. **Hasi:** 00:47:32. **Bukatu:** 00:52:32

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Eraikuntzak eta azpiegiturak
- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Kaleak, plazak

Laburpena:

Bergarako kaleen garai bateko egitura eta eraikinen izenak. Espoloia kalea.

Transkripzioa

- Horrek, horrek palaziuorrek guretako izenik... Espoloiko...
- Izena bai.
- Izena bai, baiña guk zela esaten gontsen? Narbaizanequak bizi zien ta guk...
- E! Horrek gerokuak die...
- Baiña ez die [izena esatekuak]. Guk ez gontsan esaten izenik horri. Espoloian bai, Etxanizenekua ta Espoloian bazeren etxiak. Aber, nun dao... Espoloia?
- Etxaniz, ...
- Espoloia hau da.
- Hau da? Allegau gara Espolaira.
- [...].
- Eta hango arbolak eta? Ertzaiñena hori izango da. Hori ez gontsan guk izenik emoten. Ta honek dia Espoloiko etxiak? Ala ez?
- Bai, eske Espoloiko etxiak ez dia azaltzen hemen.
- Ez dia azaltzen. Baiña hau da Espoloiko pasia, ezta?
- Hau da... han... zela da?
- Hau goittik faten dana goiko [San Antonio] aldera. Honek Espoloiko etxiak.
- Ez, ez, goiko etxiak hemen dare.
- Hau da Ertzaiñana, hau Etxanizena, hau da Mobillasena...
- Ertzaiñana nola da, nola dauka izena?
- Ez gontsan guk esaten; guk ez dou ikesi haren izenik.
- Sekula haren izenik...
- Ta beste hori zelan esan dozu?
- Hau Etxanizenekua.
- Hau?
- Hori, bai, [...].
- Hori desaparexiduta dao.
- [...].
- Hor Etxanizenekuk bizi zian hor.
- Hau bidia da, kamiñua?
- Bai.
- Hau Mobillas. Ta honek zertzuk die?
- Honek Espoloiko etxiak.
- Hau...
- ... tabernia-ta zeretak.
- Hau da... han... badao, ba, beste bide bat hor [...].
- Bai, Espoloiko etxiak.

- Espoloiko etxiak!

- Angulua eitten daben etxe hori, ezta?

- Bai!

- Hori Zabalan etxia.

- Ez! Zabalan etxia aurrerauan dao!

- Ta hau be bai. Hau zan Zabalan etxia ta hau zan Zabalan palaziua. Hau Mobillasena.

- Eta Zabalan palaziua?

- [Oin] Zabalana da bidian... zein da bidia?

- Kamiñua hau da.

- Hamen, hau izengo da.

- Kamiñua hau.

- Hau izengo da, hamentxe.

- Hori zein da, beterinarixua-ta bizi ziena?

- Ez, hau izengo da Zabalana.

- Hau, beterinarixuana hau izengo da.

- Hau beterinarixuana.

- [Gero hemen behien], honek die beheko torrekuok honek behekuok...

- Osea, 216?

- Zabalan etxia.

- 216 ze da?

- Guk Zabalan etxia honi esaten gontsen, e?

- Zabalan palaziua hau.

- [...].

- Eta 215?

- Mobillasena [...].

- E?

- Mobillasena da hori.

- Mobillasen palaziua. Eta Mintxei baserrixa Mobillasen atzian.

- Holakon bat edo izengo zan.

- Bastante txikixa?

- Bai, txiki bat. Baiña botata dao oin. Hau ze ete da?

- Hau bidia da.

- Hau bidia atzetik doiena! Honek Espoloiko etxiak, Espoloiko tabernia-ta zerenak. Ta hau atzetik doien bidia.

- Itxoin, itxoin, bidien barruan geratzen da...

- Ba, hauxe izen biher Minttei.

- [...].

- Hauxe da Minttei.

- Mintxei?

- Bai. Mittekua esaten [...]. Ta gero beste basarri bat dao hamen galduta...

- [...].

- E... Bonbulu aldera, hola, gora mendixan...

- Bonbulu hemen dao.

- Bonbulu baiño gorao, ondio pareta bakarrik daona, sekula akordatzen ez jakun izena. Hor...

- [Askizar] edo holakon bat?

- [Eskuzar]... ez!

- [Eskuzar] bestekaldian dao.

- Egon. Etorri hona. Ez jat akordatzen. Bueno, Espoloian gare. Eta... hemen dao kruzia, hau Zabala esan dozu, hau be Zabalan etxia dala esan dozu, Mobillasena...

- Eta hau da, pareta hau, Mobillasen paretia, berari...

- [...] frontoia [...].

- Frontoia [...].

- Frontoia [hau].

- ... baiña Mobillasena.
 - Hori Mobillas ta gero...
 - Gero Espoloia, ta Espoloian beste izen espezialik hor ez, ezta? [...] Etxanizenekua ta...
 - Etxaniz... [...]...
 - Espoloia noraiño da?
 - "Hasta San Antonio".
 - Bai.
 - Beheraiño.
 - Beheraiño izengo da, ezta, Espoloia? Hasi hemen zerian...
 - Markon...?
 - ... Markoneko kantoian eta...
 - Hori ipini dou, Espoloia?
 - ... eta aldapia goittik behera pasau arte, bai.
 - Bai, 200a da.
 - [...].
 - Hemen San Antonio, hemen San Antonio, bueno...
 - Nik... 200a nik Espoloia daukat, kalia izena ipinitta.
 - Espoloialdia...
 - Espoloialdia dana da Espoloialdia.
 - [...].
 - Espoloialdia ondo dao; [bueno, Espoloia, Espoloia].
 - [...] Espoloia.
 - Espoloialdia edo Espoloia? [...] izena [dauka harek]. Ta gero Espoloia akabatzen dan lekuan hemen ya hemen allegatzen gara San Antonioko kruzera, ezta? Hemen behian. Hemen lehenao gasolinaria zan. Ta hemen izan da, hola, guretako, Eibartxikiñekua...
 - Hori ze da La parra-ta horrek darena hor?
 - Ez, La parra frente-frentian.
 - Etxe haundi bat.

12. Bergarako kaleen garai bateko egitura eta eraikinen izenak

- **Erref:** BER-240/012
- **Iraupena:** 0:05:00. **Hasi:** 00:52:32. **Bukatu:** 00:57:32

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Eraikuntzak eta azpiegiturak
- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Auzoak

Laburpena:

Bergarako kaleen garai bateko egitura eta eraikinen izenak. San Antonio eta Martoko kaleen inguruak.

Transkripzioa

- Ez dakit zein izengo dan. Hori edo, hemen goittik behera goiazela parian aurrian...
 - Antzuolarako bidia hau da.
 - Hori, Antzuolarakua hori.
 - Hau da La parra.
 - La parra da hau, hau.
 - Entradia hamendik dauka...
 - [...].
 - Parrakua esaten gontsan guk, La parra ez, Parrakua.

- Parrakua.
- San Antonioko Parrakua. Gero...
- Ta ermittia, San Antonio.
- San Antonio ermittia... Elizia. San Antonioko elizia bertan onduan, Parrian kontra-kontran dao hori txiki-txiki bat. [...].
- Ermittia?
- San Antonioko ermittia, bai. Elizia edo ermittia "no sé qué decíamos [...], pero siempre" San Antonioko ermittia. Lehenau ez zan egoten jaiero mezarik eta. Gero, hemen hemendikaldian beste bat ezauna Kanalejasenekua izenekua.
- Ze da, lehelengua goittik hasitta? Edo bigarrena?
- Bigarrena... "no sé en que portal está".
- Itxoin piskat, e?

[...]

- San Antonio ze da, auzua, ez? Osea, hau dana?
- Eskolia akabau danian bidekurutzian, San Antonio auzua da, ba, hemen auzo dexentia da, e! Hau, San Migel kalia...
- Zein da San Migel kalia?
- Hor... egon...
- Hemen egongo da bittarten bat.
- Hor bittarte bat da.
- Bai, hemen badao, baiña ez dakiu hau markau... Bittartia hau da.
- [...].
- Bai, hoixe, hoixe. Hor etxe zahar pilla bat, San Migel kalia. Hori, hori bizi guztian famosua izan dana, San Migel kalia. Hor betik jente...
- San Antonio auzua be ez dou ipini, ez?
- Ointxe ipiniko dou.
- Hori da San Migel kalia.
- Oin San Antonio auzua...
- San Antonio auzua, ba, klaro, oin honek Toki-eder ta nik ez dakit zenbat izen daren hemen ipinitta berrixak, baiña lehen San Antonio hauxe zan, hauxe, hauxe. Honek ez zebe esistitzen lehenao. Horrek zien, ba, ezebez, goiko aldapa batzuk bakarrik. Oin dana izengo da San Antonio.
- Errekiaz alde batetik zeuana, ez?
- Bai...
- Errekiaz bestaldetik zeuana ya Martokua edo izango zan?
- Ez, berori etxe pillioi dana zan... Martokua hemen aparte geratzen da. Honek etxiok akabautakuan...
- Errekiaz alde batetik danak dare: San Antonio, Martokua, Zubixaurre...
- [...].
- San Antonion beste izenik... aber, hemen Kanalejasenekua esan dotsuet. Hori...
- [...].
- Eta hor ezer badao hurrengo?
- Egon. San Antonion, aber, besterik... Eibartxikiñekua apuntau dozue? Eibartxikiñekua bestekaldera; hor ez, e? Eibartxikiñekua hemen, hemen. Aber, goittik behera Espoloian bagoiaz ta honetxek etxetan, hementxe erdi-inguruan bizi da Eibartxiki. Eibartxikiñekua. Guretako, hola, ezaunak. Ta gero gasolinerua be bazan [palaziua] baiña, hola, izenez...
- Eta honutz? Hau zela da?
- Hori Martokua, Martoko etxe berrixa. Martoko etxiak horrek [esan...] entenditzeko.
- Aurrerao?
- Gero, hori Zubixaurre. Zubixaurre zubiraiño, e? Ozetako zubiraiño.

- Hau ze da? Zubixai nola?
 - Ta gero, Ozeta.
 - Ozaeta.
 - Ozeta. Ozaeta, ez.
 - Zubixai?
 - Ozetako zubixa.
 - Eta [Ozeta hori] zeñi esaten jatzue?
 - Ozeta, ba... zubixa pasau ta Altos Hornoseko hauxe lautadatxo hauxe, Altos Hornosera allegau baiño lehenao daon...
 - Ein dittuen etxe berri horrek, Uned eta horrek danok...?
 - Bai, bai, Ozeta dia horrek.
 - Bai, horrek Ozeta.
 - Eta hortik gora... hemen behetik gora, hemen behetik gora dare Maikera bidian, Maikera bidian dare hor San Martin...

13. Ozeta eta Zubiaurre auzuneen inguruko kale eta eraikinak.

- **Erref:** BER-240/013
- **Iraupena:** 0:05:00. **Hasi:** 00:57:32. **Bukatu:** 01:02:32

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Eraikuntzak eta azpiegiturak
- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Auzoak

Laburpena:

Ozeta eta Zubiaurre auzuneen inguruko kale eta eraikinak.

Transkripzioa

- E! San Martin goixan dao.
 - [...].
 - Baiña horrek merezi dau hartzia? Horrek ez, ezta? Ala bai?
 - ... hemen Ozeta goixan dao markauta. Maikera bidia... Maikera...
 - Maikera bidia hau da, ta hau behia... Ta honek etxiok nunguak dia, ba? Horrek be Ozetakuak dia.
 - Hau da bariantia.
 - [...] bariantia [...] ta...
 - Ta horren aspixan [hartzen] die.
 - Horren aspixan. Baiña hau Ozeta da, e! Honek goiko etxe honek.
 - Hori Zubiaurre.
 - Ala hau da Ozeta?
 - Hori Martokua.
 - Hau Martokua.
 - Hau Zubiaurre.
 - Hau da Zubiaurre?
 - Ta hau Ozeta.
 - A, a.
 - Ta hau?
 - [...].
 - Martokua. Martokua, Zubiaurre ta Ozeta.
 - Bai, ta hemen beonen mapan Ozeta hemen goixan dao.
 - Ozeta hemen goixan... honi be Ozeta esaten jako ta... hau dana...
 - Hori [Maike], ezta?
 - Bai.
 - Hau [Maika] da ta, ba, hemen daren...

- E! [Maika] San Martiñen dao, e!
- Bai, baiña Ozetan. Ozetako egunian zelebratzen zan San Martingo erromerixia, pazko bigarrenkoz. Pazkua lehelengoz edo... Lunes de pascua.
- Eta honutz?
- Honutz, Ozetatik harutzao, ba... gero han behian Altos Hornos. Ozetatik harutz hurrengo Altos Hornos. Ta hemen Ozetatik gora, ba, bidia behetik gora Surraa, Surraa gaiñera. Ez dakit San Marzial [auzunia] daukazuen hartuta. Ozetatik hemendik Maiketik gora...
- Kalia, kalia.
- Bale, berriz be kalera, orduan. Aber nun geratu garan.
- Honi zuluoni, San Antonion daon zubixai zela esaten dotsazue izena?
- Algodonerako zubixa.
- Eta hortik...?
- Eta Algodonerako fabrikia be...
- Zein da Algodonerako fabrikia? Hau konplejo hau?
- Bai.
- Hauxe dana izengo da?
- Bai, [...] "Algodonera". Oseake, hau Algodoneria, orduan?
- Bai, guk Algodoneria.
- Hamen palazio bat dao, hemen markauta [dao]...
- A, bai. Ta palaziua dao... Gabirixa.
- Gabirixa.
- Gabirixako palaziua. Hantxe behian.
- Behien. Ta gero ya [...] ertzian etxe txiki bat pegauta, Gabirixako basarrixa ta Gabirixako, zera, torria.
- Gabirixako basarrixa dao oin bariantian pare-parian bertan, bariantian bertan.
- Bariantia nun dao?
- Hemen.
- Hamentxe [...]. Hau, hau koska hau zein ete da?
- Hau zubixa da.
- Hau ete da, ba, zubixa?
- A! Hemendik pasatzen dan zubixa? Ya...
- Bai.
- Hau ze da? Hau da, orduan, Gabirixa basarrixa?
- Hauxe izengo da basarrixa.
- Basarrixa ta ...

[...]

- [...] basarrixa. Baiña etxe haundixa, etxe haundixa ez dao basarrixan onduan.
- Pegauta! Pegauta! Hau da palaziua eta hemen ertzian basarrixa pegauta.
- Hor bi puska dauzka, orduan.
- Orduan, bixak batera...
- Bixak batera, bixak pegauta dare. Hau da palaziua ta hau basarrixa izengo da.
- Bai, bai, bixak batera, orduan, palaziua ta etxia.
- Hau esan dozu, orduan, Algodoneria?
- Bai, guk Algodoneria horri, beste eze ez jau esan. Ta gero horren gaiñian daren etxiei Artabilla, Artabillako etxiak. Hori...
- Artabilla hemen egongo da. Hementxe, konplejo bat.
- Konplejua? Txabola bat izen ta...
- Hori ze da Artabilla edo hori?
- Artabillako...
- Artabilla bera terrenuan izena, ta gero, zera, tartamutua [...].

- Gabirixako tartamutuak Artabillan etxia ein txaboliakin.
- Lehen [hori zan] etxe txiki bat ta gero juan zan eitten ta eitten ta eitten ta oin etxe mordua dauzke ya. Ta hantxe bizi die marrokixak be aldamenian.
- Zein izengo ete da, ba, holakon bat?
- [...] Maikerako bidetxur [...].
- [...] behian dao ta honetxek izengo die? Hemen ze ipintzen dau?
- [...]. Gabirixa esan dou hau dala.
- Bai.
- Gero bariantia...
- Hamen ipintzen dau "Gabiria" bai.
- Hauxe izengo da Artabillako hori, etxien [...].
- Bi etxe dia?
- Ez...
- Bai, bai, bai.
- Bai, bi. Bi edo hiru zati. Hamen egongo die bi etxe bat eindda ta gero puskat aurreratxua hamen, hamen marrokixak.
- Txabola modoko batzuk, Artabillako etxiak esaten jakuen.
- [...]
- Ta hor bidetxurra be zerera, Maikera... Ikusten da nunbaiten? Honetxen etxionen...
- Ba, bai, hemen badoia holako...
- [...] itxurako bat? Hortik Maikera pasatzen da.

14. Bergarako erdiguneko kale eta eraikinen izenak

- **Erref:** BER-240/014
- **Iraupena:** 0:05:00. **Hasi:** 01:02:32. **Bukatu:** 01:07:32

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Eraikuntzak eta azpiegiturak
- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Kaleak, plazak

Laburpena:

Begarako erdigunearen garai bateko egitura eta eraikinen izenak. Santa Marina elizaren ingurua eta inguruetako kale eta eraikinak.

Transkripzioa

- San Antoniotik...
- Hor azpixon zera esango nuke, este... Torreko etxia.
- Torreko basarrixa zan, oin etxiak eindda darena. Honek izengo die Torreko etxiak?
- [...]?
- Hemen zeuan... Bai, hor Torreko basarrixa zan lehenao. Eta Bergaresako, Bergaresako plazoletan Guenetxe basarrixa be bai bazan.
- Itxoin, itxoin, itxoin.
- Hor beste etxe bakarren bat egongo da.
- Zabalan etxia atzetik eta beste...
- Bai, bai.
- ... Mobillasen zera. Hola, junta ez da eitten?
- E! [...] hemen dao Espoloia!
- Hau da Zabalan Mobillasen aldemenian daon etxia, ta kamiñuaz bestetik Zabalak dauka beran txaleta.
- Baiña Zabalan txaleta ipini dou...
- Zabalan txaleta aber nun ipini doun...
- Hau uste dot ipini doula.

- Hau Mobillasena.
- [...].
- Hau Ertzaiña, hau Mobillasena... ez, hau Zabala.
- 213 Etxanizenekua.
- 216?
- 214 Zabalan etxia, 216 Zabalan palaziua.
- Hau da Zabalan palaziua.
- Zabalan palaziua hemen, Espoloi baztarrian, hemen Torreko etxia behian eta hau, hau... hau, orduan, Beheko estaziñuan Bergaresan aurrian daon haura etxe bakar haura? Bergaresan aurrian darenak zeintzuk dia?
- A! Hau gora juteko, hor... hamen...
- Hamen dao etxe bakar bat goittik behera Hotel Lasatik goittik behera sartuta. Zela esaten jako etxe hari? Guk izenez ezebez.
- [...] etxe bakarra? Ta hamen?
- Mutilzahar harena-ta?
- Ez, ez, ez, ez, baiña Hotel Lasatik...
- Hotel Lasatik behera... A! Beste [...].
- [...].
- Torreko etxetan, ba, nik ez dot ezautu...
- Torreko basarrixa zan hor, basarri zahar bat.
- Estaziñuai nola esan ziñoen?
- Beheko estaziñua. Sin más, Beheko estaziñua. Harek ez zeukan guretako beste izenik. A! Ta gero hori zuen... zeuen etxe aldera be bai. Zeuen etxe alderako izenak be hortik, Beheko estaziño aldian. Hortik Santamaña aldera zein da? Hau da Beheko estaziñua ta Santamaña? Santa Mariña [...].
- [...] kriston maniobrak ein bihar dittuu [...].

[...]

- Beheko estaziñua azkenengo esan dozuna da.
- Bueno. Hau Beheko estaziñua esaten [jauuna], oin Bergaresak daukan zona hau. Hori Beheko estaziñua. Hortik Santamañara bittartian... Ba, honi kale honi zela esaten...? Osteta, Ostetako kalia. Ez jakon esaten Santamañatik Beheko estaziñorakuai? Ostetako kalia.
- Ostetako bidia.
- Ostetako bidia. Honi, honi esaten gontsan guk Ostetako bidia.
- Seminarixoko paretatik...
- Bai.
- Eta hori nundik doia, errekoa ta etxien bittartian?
- Seminarixoko...
- Ze dao: errekoa, etxiak eta gero bidia?
- Bai, lehen bai.
- Ta gero Seminarixoko paretia. Oin dana [...ta dao]. Haura bidetxur bat zan.
- Oin zela markau haura? Hemen errekoa markatzen dau bakarrik eta oin etxiak dare hemen markauta, ezta?
- Errekian kontraraiño etxiak dare eta errekoa eta etxian bittartian dao bidia?
- Lehen etxerik ez zeuan...
- Ez, ez, ez, ez, etxien eta Seminarixoko plazoletia...
- [...], ezta?
- Hor zauen bidetxur bat ta...
- Seminarixoko plazoletia hau da.
- Aber, aber, aber.
- Seminarixoko plazoletia hau da.

- Ba, hauxe bittarte hauxe, orduan... [...]. Hau da Seminarixoko prazoletia? Ba, hauxe da, ezta, kalia be.

- Bai, horrek dia etxe berrixak, hor Bolintxo ta darenak.

- Bolintxo-ta darenak? Ta hori kale hori? Ba, hortxe, horritxi ipiniozu Ostetako bidia.

- Zuek han Santamañan zubixa hartu, kalera jun biharrien atzetik badao, ba, bittarte bat zuen etxetik, zuen etxien bittarte hori? Handik zuzen aurrera bittarte bat zan Beheko estaziñora. Ostetako bidia esaten jakon horri. Bai. Zuen etxe aurretik zan bidetxurra. Bidetxurra ez, bidetxua, bidetxua.

- Bidia, bidia, bai. Ostetako bidia, hola, gaitzizen bezela edo...

- [Lasagabasterreneko] berja haura pasau...

- [...].

- Ostetako kalia. Bale. Eta hor gehixao ze zeuan, ba?

- Zubixa?

- Zubixa Santamañakuai...

- Ze zubi?

- Santamañako zubixa, ezta?

- Santamañako zubixa.

- Santamañako zubixa, beste izenik ez jau esan.

- Honek paseo honek badauka izenik? Ez dakizu...

- [...].

- Eta elizia?

- Santamañako elizia. Santamaña.

- Lehengua, e! Paseua lehengua zan. [...].

- Ez eizu etara gauza rarorik. Aber, Santamañako elizia, Ostetako bidia eta horri... Seminarixoko... Seminarixoko prazuelia esaten gontsan guk Seminarixo ostiai.

15. Bergarako erdiguneko eraikinen izenak

- **Erref:** BER-240/015
- **Iraupena:** 0:05:00. **Hasi:** 01:07:32. **Bukatu:** 01:12:32

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Eraikuntzak eta azpiegiturak
- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Kaleak, plazak

Laburpena:

Bergarako erdigunearen garai bateko egitura eta eraikinen izenak. Santa Marina elizaren eta Usondo parkearen inguruko kale eta eraikinak.

Transkripzioa

- Seminarixoko ortuak. Han ortuak zerren.

- Oin kanpofubola daon lekuan?

- Bai. Ortuak haretzek zien, ta Elementala be [ortuak zan lehen]. Zereraño, telefonikako...

- Eta hemen Ariznoa aurrian edo badao ezer hola...?

- Hor ortuak zien danak, ta frontoia... Bergarako frontoia situatzen dozu? Aber, Santamaña... eta hauxe frontoia izen biher. Frontoian onduan aurrian zeuan Eskolia, etxe bakar bat, Frontoiko eskolia esaten jakona, oin, ba, Banko zentrala daon pare-parian edo hola.

- Hantxe bertan.

- Frontoiko eskolia. Eta frontoian atzian pegante basarri bat Paulotxerrina.

- Paulotxarrin basarrixa?

- Bai.
- Frontoia hau da.
- Frontoia hemen. Honek danak ortuak zien ta...
- Eta hor atzian zan basarri bat Paulotxerrina. Pegante. Ipini desagertuta daola, e?
- Paulotxerriña?
- Paulotxerri esaten jakon. "Toda la vida".
- Txerri?
- Paulotxerri... bai, txarrixak eta behixak saltzen zittualako. Txarridunanekua "también se le decía". Hori Usondoko...
Usondoko parkia oin, edo Usondoko jardiña [...]. Ta gero Usondon hemen zeren hiru etxe, Etxetxiki ta Usondo. Horrek markatzen ete dittu? Usondoko jardiña, hau errekoa, honek etxiok zeintzuk dia?
- Hau da [Zubittako...].
- [...] hau zubixa. Hau Etxeaundi izengo da? Guk Etxeaundi esaten jaun palaziua?
- Bai, bai.
- Etxeaundi.
- Etxeaundi.
- Eta honek bixok zeintzuk die, ba?
- Baiña horrek ez dabe [markauko oin zuk esaten dozunori].
- Honek nora doiaz?
- Ba... Hau da...
- Hau gure etxia da.
- Bai. Hau izengo da hemen aurrian daon txabola edo kaseta bat edo komunak edo ze dare hemen, parke barruan?
- Bai.
- Parke barruko... A! Hau parkia da, bai. Parke barruko komunak [...].
- Ez, garajia da.
- Bueno, parkia...
- Garajia.
- Ez, parkia... hau da, parkia hemen akabatzen da.
- Bai.
- Baiña hau da Etxeaundi eta hau da Etxeaundiko... [hori].
- Bai.
- Etxeaundiko jardiña, bai. Eta hau da ...[...].
- Garajia dauke hor.
- Baiña bestekaldian [han] errekonduan [dao lehen] Zoroetxia esaten jakona.
- Oin ez dao, baiña, hori, ez?
- Bai!
- Hau, orduan.
- [...] aman tia Juana ta bizittakua, errekan bestekaldian. "No me sitúo en el mapa". Aber, hau da parkia, parkian... Usondokuak bizi diena oin...
- Hemen!
- A! Hau? Ba, horri, horri esaten gontsan Zoroetxia. Señorituan ez dakit zein, arreban bat edo, zorua zala ta...
- [...].
- Hori Etxeaundi palaziua. Ta gero hemen dare beste hiru, honek ez dakit, ba, zeintzuk dian, Etxeaundin onduan hemen zian lehenao: Usondo basarrixa, Etxetxiki basarrixa ta atzian Lutxurdioneko etxia. "Y esos no sé dónde situar".
- Usondo ta Etxetxiki bixak bat zien, bi ate.
- Usondo zan basarri bat, Etxetxiki beste bat.
- Bixak etxe baten.
- Bueno...

- Teillatupe baten?
 - Bai.
 - Usondo ta Etxetxiki.
 - Ta horrek nun zeuan?
 - Aber, nun zeren...
 - Honen aurrian.
 - Hau da Etxeaundi.
 - Honen aurrian.
 - Aurrian?
 - Aurrian [...] hontara...?
 - Hamen, hamen, hamen, errekaldera ez bestekaldera. Bestekaldera [...].
 - [...].
 - [...] etxia esan dozun horren inguruan?
 - Bai, hortik...
 - Hortik bestekaldera.
 - Hortik eta Etxeaunditik, "pues, más pa 'aquí, ¿no?".
 - Honek zertzuk dia, ba?
 - Hau etxe hau.
 - A! A! Orduan...
 - Geure etxia.
 - Orduan, hau izen bihar dok Santamaña aldera.
 - Hau da gure etxia ta hau...
 - Hortik Santamaña aldera, ba, hamentxe, hor, [...].
 - "De aquí, pues..."
 - Ta honek zertzuk die?
 - Hori Mansoneko... Mansoneko etxia ta hurrengo zera...
 - A! A! Ez naiz situatzen bape.
 - Aber, ze esan dozu, hemen zeuala ze basarri?
 - Usondo ta Etxetxiki.

16. Santa Marinatik Agorrosinerako eraikinen izenak

- **Erref:** BER-240/016
- **Iraupena:** 0:05:00. **Hasi:** 01:12:32. **Bukatu:** 01:17:32

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Eraikuntzak eta azpiegiturak
- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Kaleak, plazak
- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Auzoak

Laburpena:

Bergarako kaleen garai bateko egitura eta eraikinen izenak. Santa Marina ingurutik Agorrosin edo Ipintza alderako kale eta eraikinen izenak.

Transkripzioa

- Eta Santamaña aldera Etxetxiki, ez, Usondo eta honutz Etxetxiki.
 - Santamaña aldera, bai, Usondo. "Un poco hacia Santa Marina" haraxe eizu kuadro bat...
 - Eta hori nun? Oin jardiña-ta daon lekuan edo?
 - Ez, hemen atzian.
 - "Pa situarte"...
 - Reyesen etxia.
 - "Sí, donde está la casa de Reyes [Korkostegi]". Hantxe, "unos metros aquí o allá"... Oreiñeko palaziotik honutz badao, ba, beste etxe bat eindda?
 - Orduan, hamen.

- Hor Mansoneko bittartetik pasatzen da, ba? Hantxe parian.

- Ba, hori. Hamen.

- [...] bertan [hartuta] edo...?

- Ez, hau da... hau da Mansoneko etxia eta hau zuk esaten dozun...

- Aber, Santamañara lehelengo zeuana zela esan dozu?

- Usondo. Bestia Etxetxiki.

- Desagertuta [dare horrek...], e!

- Bai, desagertuta. Eta horren atzian bertan, kontra-kontran, Etxetxikin-ta hola metro batzutara hiru-lau pisuko etxe bat Lutxurdionekua.

- Bidetxur bat [dala], Lutxurdion etxia.

- "Que hizo el padre de Gregori. La de Txara", Ameriketatik ekarritako diruekin. Lutxurdionekua. ["Son tres casas". Guk esaten] dittuu horrek.

- Eta horrek ze esan dozu Mansokua eta ez dakit zer?

- Horrek ez, horrek oinguak dia.

- Hau ze da?

- Manson etxia.

- Mansonekua, baiña horrek berrixak dia. Mansonekua esaten jauna, [...], e, [hori izenori]. Bestiai esaten jau... bestiai zela esaten jau? Loidiñekua be bai ta Reyes Korkostegiñekua be bai, bixak bizi dia ta.

- [...].

- Erdikua zela da?

- Reyes Korkostegiñekua. Eta gero beste palaziua Oregiñekua. Ta gero ya akabatzen da ta hor Santamaña.

- Ta mojak nun dare hor?

- Mojak hemen... hamen... ez, hortikaldian...

- [...].

- Hemen, berriz, Santamaña inguruan, ba, hemen... hemen ze zeuan? Hemen zeuan Guardia Zibillen kuartela Santamaña onduan lehenao.

- Reyes Korkostegi eta gero ze esan dozu [...]?

- Oregi.

- A! Oregi. Oregiñekua, Oregiñeko palaziua. Ta oin izen berrixa dauka baiña ni ointxe enterau naiz. Horrek dauka izena... Lehenguan preguntau neuri batek nun bizi dan direkziñua, eta da... Bideartea. E? Zubiartea etxea.

- Bale. Hau [...], esan dozu, orduan, Sierbak?

- Hemen lehelengo etxia bai. Hau Santamaña... Sierbetako etxia hori izengo da. Ta gero honek... Honek Maieko etxiak izango [dittuk] eta hau Sierbetako elizia.

- [...].

- Ta honi zela [ipiniko] jau? [Markiegi ta...].

- Ezebez horrei; horrek, hola, ez dauke izenik.

- Ta bestia, hurrengua?

- Horrei guk esaten jau Maieko etxiak, han bizi zienei ein zotsenak. Hau kanposantura bidia.

- Egon, egon, egon.

- A! Honek etxe [illaria]...

- Kanposan...

- Kanposantura bidia, Santamañatik kanposanturaiñokuai Kanposantura bidia. Ez dakit ze kale dan, baiña. Kanposantura bidia. Gero hemen beste izenik, hola, ez jat akordatzen, hola, esaten dounik.

- Kanposantua bera...

- Kanposantua bai. Kanposantua. Gero, Ipintza. Nun situatzen da? Ipintza, Agorrosin...

- [...].

- Hau?

- Agorrosin, kanpofubola, Agorrosingo kanpofubola. Eta gero zeuan beste bat...

- Eta Agorrosingo etxia ikusten da?
- Egon, egon, egon. Agorrosin bai, baiña... kanpofubola eta gero...
- Hori bestekaldian, errekiaren bestekaldian Nazaretua.
- Nazaretua. Hori!
- [...].
- Bai. Hori aber nun situatzen dan, Nazaretua.
- Errekian bestekaldian.
- Etxe txiki bat zan.
- Aber, kanpofubola...
- Kanpofuboletik...
- ..., errekiaren...
- ..., Soraluze... [...]. Egon, egon, egon, "más hacia Ondartza. Espera".
- Agorrosin. Agorrosin [...]?
- Hemen.
- Ta bestia hementxe zan.
- Hementxe nunbaitten.
- Kantoian. Errekian...
- Errekiak bueltia eitten dabena...
- Hantxe, hantxe zan bueltan...

17. Garai bateko herri-antolaketa; eraikinen izenak; auzoak

- **Erref:** BER-240/017
- **Iraupena:** 0:05:00. **Hasi:** 01:17:32. **Bukatu:** 01:22:32

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Eraikuntzak eta azpiegiturak
- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Kaleak, plazak
- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Auzoak

Laburpena:

Goiauzoko eraikinen izenak. Bergarako kaleen garai bateko egitura eta eraikinen izenak. Santa Marina inguruko eraikinak. Bergarako auzoen izenak.

Transkripzioa

- Errekian bestekaldetik dao?
- Bai.
- Hau ete da, ba, markauta daon hori?
- Ta hori ze zan?
- Joe, guk bildur batekin begiratzen giñuan horra...! Guk Nazaretua esaten giñuan.
- Ta oin badao hor zeoze [Nazaretos] aldian?
- Ez, ez, ez, ez. Ez, hor fabrikak einda dare, igeltsua aldamenian ta...
- Baiña hori ze zan etxia, basarrixa edo ze...?
- Ez, una casa zan, una casa de salud. Ospittal txiki bat bezela... kontagiosuak zerenian hara eruaten zian. Osea, kontagiua zeuanian, ba, pleura edo lo que sea.
- [Nire bizitzan] batenbat egon zan.
- Aber, aber, aber, "déjate de historias". Hurrengo Nazaretotik? Honek ze die, ba?
- Zubi bat badao hor, hementxe...
- Ondartza? A! Hau Ondartza! Ondartza, Klaro.
- Ondartza! Ze aldetara? Eske gu mapan... Ondartza eta... ze gehixao Ondartza aldian? Hola, leku ezaunik... guretako ez.
- Gero dana Maduria zan. Gero dana... honek danari, honek fabrikak eta

dan-danari Maduria esaten jakon. Gure etxetik hasi, aber, gure etxetik hasi ta Maduria esaten jakon. [...] ortuendako-ta lekuak, bueno! Hau zan Bergarako lekuik ederrena ortuendako. Maduria. Maduria esaten jakon horri, Maduria. Oin poligono industrialia ta ez dakit ze ta badakit ze esaten [jakola]. Ondartza... Honek danok fabrikak izango dia, ezta, hemen markatzen dittuanak?

- Bai.

- Erreka baztarretik "por toda esa esquina".

- Hori ze bide zan hori?

- Itxoin, palaziua zein da? Hau?

- Etxeaundi? Hori.

- Hortik hasi ta Agorrosiñeraíño zeuan Matxiatei bidia esaten jakona.

- Horren etxia ta jardín horren bittartetik zetorren bidia. [Han] zubi bat...

- Matxiategikua. "[Con eso le pusieron] una casa [...] Matxiategi".

- Ta nola esan dozu horren izena?

- Matxiatei bidia edo Matxiateikua... Zela esaten ziñuen, Matxiatei bidia, ezta?

- Matxiatei hauze zan, bai. Matxiatei. Ta han beheko trenbidian zubixa pasatzen zan Agorrosiñeko bidera.

- Santamaña onduan basarrixa zan Katabixa izenakin. Basarri basarrixa.

- Aber. Itxoin, itxoin, itxoin...

- Errekoa gaiñetik trenbide aldera.

- Errekatik...

- Bariantian azpixon.

- Errekatik honutz, ezta?

- Bariantia nun dao?

- Errekatik San Marzial aldera.

- Bariantia nun dao?

- Bariantia ez dakit, ba, markauko daben... Bueno, errekoa hemen dao ta hementxe, hementxe zeuan basarrixa.

- Bai...

- Honek etxiok zeintzuk dia, ba?

- Bariantia hemen doia...

- A! Honek dia Santamañako etxiak. Honetxek dia Santamañako etxiak, no?

- [...].

- Zeatik hau da elizia...

- Hau da... ez?

- Honetxek dia Santamañako... oin daren tela-etxiak eta.

- Bai, honek dia.

- Ba, hortxe. Hementxe, hementxe...

- [...] luziak dare ala?

- Bai.

- Hor etxe pillatxua dao.

- Bai, baiña hau ez da hola.

- Baiña lehen basarrixa?

- Hortxe, hortxe.

- Hamentxe.

- Bastante kontran.

- Hamentxe, hamentxe. Hor be...

- Ta gero honek souak, honek etxiak daren lekuan [...] dana soruak.

- Hamentxe, hamentxe, hortxe bertan, Santamañan ondo-onduan.

- Hori basarrixa, ez?

- Bai, bai, basarrixa.
 - Eta honek? Eta etxiei? Katabixako etxiak?
 - Katabixako etxiak horri be esaten jakue. Izena be, gaiñera, benetan ipinitta daukela uste dot holaxe: Katabixako etxiak.
 - Bai.
 - Ta hau zer da?
 - Zer? Hori? [...]
 - Zereko etxia ez da, ba, izango, [...] etxia?
 - San Joxepe izango da hori.
 - San Marzialgo bidia zein da?
 - Hau.
 - Hau, ez?
 - Hain goixan?
 - [...]
 - Hau...
 - San Joxepe?
 - [...], bidian kontra-kontran dao ta. Ta Txarako etxia...
 - San Joxepe?
 - San Joxepe ta Txara ta horrek apuntau barik dauzkazue ala?
 - [...].

- Auzuak, ez? Bergarako auzuak? Bueno, lehelengo neuria: Aranerreka. Gero, San Blas auzua. Muñao be esaten jako, baiña San Blas auzua. Gero, San Anton auzua, San Juan auzua, gero San Marzial auzua, gero... bestekaldera... bestekaldera San Migel auzua, Lizarralden haura.

18. Bergarako auzoak

- **Erref:** BER-240/018
- **Iraupena:** 0:02:21. **Hasi:** 01:22:32. **Bukatu:** 01:24:53

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Auzoak

Laburpena:

Bergarako auzoak.

Transkripzioa

- Auzuak, ez? Bergarako auzuak? Bueno, lehelengo neuria: Aranerreka. Gero, San Blas auzua. Muñao be esaten jako, baiña San Blas auzua. Gero, San Anton auzua, San Juan auzua, gero San Marzial auzua, gero... bestekaldera... bestekaldera San Migel auzua, Lizarralden haura. Gero honutzao...
 - Epelden...
 - Ez, ez, Bergaran nabil. Gero... San Migel auzua, gero San Antoniotik bueltan atzera errekarra sartzen naiz.
 - Goimendi ta?
 - San Marzial auzuai goi partiai Goimendi auzua, Goimendi esaten jako. Gero Basalgo aldera... Basalgo auzua beste auzo bat. Ubera be Bergaran sartzen da? Ez...
 - Bai.
 - Ubera auzua be bai. Ubera be Bergaran. Santikurutz auzua. Santikurutz ballia... ez dakit auzua sartzen dan ala Santikurutz ballia dan. San Juan esan dot. Eta... gero bestekaldera... honek Narbaizak eta horrek... horrek Uberara, Uberara sartuko dia. Markixak be Uberara sartzen die. Ta...

Mekolaldera-ta, berriz, ba, Mekolalden Muñaotik haruzkuai hor lehelengo ballariai, horrek ya... Muskitxu bat, baiña honutzaokuai beste izen bat dauka. Zuk badakizu?

- Iraban.

- Iraban edo Irabain edo holako izen bat.

- Ez, baiña hori Osintxu da; auzua Osintxu da.

- A! Auzua Osintxu, orduan! Osea, ez dao esan biharrik ez Irabain eta ez Muskitxu. Osintxu be auzua, orduan; San Prudentzio be auzua; Angiozar be auzua?

- Bai.

- Ta gero Angiozarren Partaitti be badao auzua.

- Bai, baiña...

- [...] Angiozar bertakuak dia.

- A! Angiozar bertakuak...

- Honen aman...

- Ba, Bergaran besteik ez dakit nun geratzen dan, zeatik ya Aranerrekan gora be Txangala be Antzuolara da, Txangala auzua da. Elusu. Hori be auzua da?

- Bai.

- A! Klaro, ta Bergarakua, gaiñera. Eta... ba, ez dakit.

- Ba, bale. Nahikua, ez?

- Elorregi...

- Elorregi San Prudentzio da guretako. Guk Elorregi ez giñuan esaten. San Prudentzio...

19. San Lorentzo auzoko toponimia

- **Erref:** BER-240/019
- **Iraupena:** 0:05:01. **Hasi:** 01:24:53. **Bukatu:** 01:29:54

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Kaleak, plazak
- Euskara » Bilketa linguistikoa » Toponimia
- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Eraikuntzak eta azpiegiturak

Laburpena:

<p>Bergarako herriguneko toponimia: San Lorentzo auzoa</p>

Transkripzioa

- Bueno, San Lorentzo auzua...

- Osea, ze ipiniko dou, lehelengo bat San Lorentzo?

- Lehelengua... bai, San Lorentzo auzua da hori.

- Aber, San Lorentzo noraiño da Mugertza gaiñeraiño?

- Bai, San Lorentzo da Muertza gaiñeraiño. Hortik... Santalaitz txikixa ta Santalaitz haundixa. Horrek bata ezkerrera ta bestia eskumara darenak, bertan hasieran.

- Ta hori nun dao?

- Hori situatzeko...

- Hor ein daben pabelloi barri hori? Soraluze-n aurrekaldian daon pabelloi barri hori?

- Bai...

- Soraluze-n aurrian daon pabelloi haundixa izengo da... Santalaitz haundixa aldia?

- Etxiak.

- Etxiak... Ez, etxiak darena Zapalaitz eta darena da. [Zuk, aber], situau,

[...darena dan] txikixa ala haundixa zan?

- Haundixa.
- Han haundixa, Santalaitz haundixa. [...]
- Osea, etxiak...
- Eta Santalaitz txikixa bestekaldera?
- Hala izango da...
- Hor [Soraluce] daon aldera, ezta?
- Soraluce-n [etxe...].
- Soraluce-n aldera Santalaitz txikixa eta beste Zapalaitz aldera daren aldian haundixa. Osea, oin situatzeko, kamiñua erdixan dala.
- Osea, kamiñua erdixan dala?
- Bai, bat ezkerrian ta bestia eskuman.
- [...].
- Hau ze da pabelloi haundi [hau] fabrikia?
- Hau izengo da... Hau izengo da Soraluce, ta hau izengo da beste bat, [...] edo.
- Hau Soraluce?
- Bai.
- Ba, hemen Txikixa ta hemen Haundixa esan dou bestekaldian.
- Ta [Zapalaitz ondoko etxiak honek]?
- Bai, horrek. Ta hor Santalaitz haundixa hor.
- Eta orduan hau...?
- Hori... hor Txikixa.
- Txikixa hiru, ez?
- Hurrengua San Lorentzoko ermittia hurrengo, baiña Santalaitz haundixan illaran, e!
- Eta hori ze dao...? Oin badao hor ezer San Lorentzoko ermittia [daon] lekuan?
- Etxe berrixa eindda, ta atzera be ermittia azpixon. Arregin etxiak eindda, baiña azpixon ermittia. Baiña lehen ermittia bakarrik zan, [...] ermittia. Oin illara hortan segiduko dou aurrera, ezta, bertan? Hurrengo... Errementarikua? Edo... Herreronekua?
- Herreronekua.
- Herreron etxia? Ermittian hurrengua Herreronekua, ezta, esan ziñuan?
- Bai.
- Bai, hurrengua Herreronekua.
- Pegante?
- Bai, segidan.
- Puskat kamiño alderatxuao dao hori...
- Bai, [zeuan].
- Segidan, segidan.
- Bai, segidan, baiña piskat kamiño alderatxuao zeuan. Ermittia zeuan barruratxuao, ta bestia salientetxuao.
- [...]
- Hurrengo Denda txikixa esaten gotsana, ez dakit numeruak eta horrek. Hurrengo, horren hurrengo, osea, behetik illara berdiñian, e! Martin Arandon etxia edo txabolía edo [...] esan ziñuan, tejabania edo ez dakit zelan esan.
- [...] errekaldera?
- Bai.
- Bertan illaran?
- Hori ze numero da?
- Zazpi.
- Gero, ba, Oregin fabrikia hurrengo. Oindio be hantxe dao, gaiñera, fabrika zaharra bota barik.
- Eta hori ze zan bastante haundixa?

- Ba...
- Luzia.
- ... bastantia. Bueno, zati bat [botata] etxiak eitteko ta baiña... hori fabrikia gure denporan. Ta gero hurrengo, Oregiñetik hurrengo, Martin Arandon etxia, osea, basarrixa. Aurretik txabolia, ezta, esan dou...
- Ez, ez, harutzao... honutzao [illaran... fabrikia baiño].
- Bai, baiña lehen txabolia esan dou, eta oin Martin Arandon etxia. Bi dia horrek, txabolia eta etxia.
- Eta fabrikia ze zeuan...?
- Bixen bittartian fabrikia. Ondo apuntau dozu fabrikia, baiña fabrikian hurrengo Martin Arandon etxia, Mugerza aldera, e! Direkziño bertan.
- Eta fabrikian-ta aurrian kamiño aldera ez dao ezer?
- Ez, ez, kamiñua.
- Osea, orduan, hau dana fabrikia?
- Bai.

20. San Lorentzo auzoko toponimia

- **Erref:** BER-240/020
- **Iraupena:** 0:05:00. **Hasi:** 01:29:54. **Bukatu:** 01:34:54

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Kaleak, plazak
- Euskara » Bilketa linguistikoa » Toponimia
- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Eraikuntzak eta azpiegiturak

Laburpena:

<p>Bergarako herriguneko toponimia: San Lorentzo auzoa</p>

Transkripzioa

- Fabrikian ondoren ze esan dozu datorrela?
- Martin Arandon etxia...
- Martin Arandon etxia, hori basarrixa zan, gaiñera, Arando, Arando basarrixa. Eta gero hurrengo, haren hurrengo, Soldaukua be bai. Haura be basarrixa zan. Oin danak botata dare horrek, baiña...
- Eta oin badao zerbait?
- Soldaukuan ez. Martin Arandon... bera bizi dan etxia bai, baiña ez dakit haura [bera dan] basarrixa. [...]
- [...]
- Osea, Martin Arandona bai badao basarrixa, baiña Soldaukua ez.
- Soldaukua bota ta etxe berrixa einda dao.
- Eta hor etxiak eta erreka bittartian hola zati bat azaltzen da. [Horrek dauka hola malda] modukon bat edo...
- Bueno, [pusketatxo batzuk...].
- Nun, atzian?
- Atzekaldera, errekaldera.
- [...] Martin Arandok ortua dauka.
- Ortua, baiña izenik ez...
- Izenik ez dauka...
- Ez.
- Berak [...] jakingo dau, baiña...
- Hola erreka baztar batzuk. Hortxe akabatzen da estankoraiñokua, ezta? Hor goiaz... ba, Martin Arando ta Soldaukua be han etxe berrixa einda dao, eta... Soldaukua etxe barixa einda [...]. Bueno, hor akabatzen da. Oin bestekaldera, hor, Emiliñekua. Hor Muazpikora behetik gora bide bat

kontra...

- [...]

- Itxoin, itxoin... Muazpikora bidia? Zein da Muazpi alderakua? Basarrixak honek izango dia [Moutak]?

- Bai...

- [Moutak]... Hauxe bide hontatik... osea, hor etorri zara... Kantoian Emiliñekua?.

- Bidia hau da. Eta kantoian...?

- Kantoian...

- [Hemendiko...] kamiñuaz gaiñekaldetik?

- Egon. Aber, situatzeko, hemen etorri zara... Hau da...

- Muertzako gaiña estu-unia hau da.

- Estu-unia hori da...

- Ta hemengua da [bide...].

- Alde hontan ez, bestekaldian.

- Bai, honek dia bloke berrixak. Hau Garbiñe-ta bizi dian etxiak dia honek.

- Garbiñe-ta bizi dianak...

- San Lorentzoko etxiak.

- Bai, San Lorentzoko etxiak. Bueno, ba, San Lorentzoko etxetatik Zubitta alderao kantoian lehenengo etxia Emiliñekua.

- A! Hauxe, bai...

- Orduan, ze numero daka horrek?

- Hamaika.

- Eta honek nola esan dozu? Honek etxiok...

- Horrek San Lorentzoko etxiak guk, beste izenik ez. San Lorentzoko etxiak.

- Barrixua be San Lorentzo da ta...

- Emiliñekua apantau dozu?

- Bai.

- Gero haren illaran hurrengo... Idurixonekua? [...] hurrengo Idurixonekua, orduan. Aber, zeu be akordau hurrengo zein dan Idurixonekotik.

- Uztarriñekua.

- Uztarriñekua [...] hurrengo.

- Eta ez dao hor besterik, ez? Bi dare bakarrik?

- Horretxek.

- Han bertan horretxek. Eta lehen laga doun alde haretan, lehen laga doun... [Lezeta] aldia zela zan... Soldaukua, Soldau partetik [...].

- Dana da Soldaukua?

- Ta Soldaukotik hurrengo Muertza gaiñeko lehelengo etxia, Paskasianekua?

- Paskasianekua [...].

- Paskasianekua, bai.

- Eta hori ze dao...?

- Alde hontan ez, bestekaldian.

- Emiliñekuan aurrian?

- Emiliñekuan pare-parian. [...].

- Aurrian, aurrian.

- Paskasianekua esan dozu?

- Bai, Paskasianekua.

- Hori izengo da hamalau.

- Ta gero han gaiñeakuak zela dia? [Etxabenekua]...

- [...] [Etxabenekua].

- Gero hurrengo [...] Munabenekua?

- Munabenekua.

- Baiña ya behera goiaz, ez? Hori Munabenekua pixkat atzeratxua ya, ez?

- Bai, [...].

- Munabenekua, gero Kasildanekua, dendia daona.

- [...].
- [...] esan dou, eta gero... akordatzeko... Kasildanekua ta...
- Gero Unzetanekua.
- Unzuetanekua.
- [Gehixao] ez dao besterik hor?
- Ta tintorerixia. Unzuetaneko etxia eta holako salientetxo baten tintorerixia esaten gontsana, Onena-k euki zebana.
- Baiña hori, Unzuetanekua eta tintorerixia...
- Hori dana da bat.
- ... luzekin bat?
- Bai, luzekin hori.
- Eta ze da, erdiz erdi? Erdixa Unzuetanekua...
- Dana Unzuetanekua hori. Jabez Unzuetanekua zan. Baiña gero izena, ba...
- Oin bota... ointxe bota dabe tintorerixia.
- Osea...
- Unzuetanekua ta tintorerixia ze die?
- Danak dia Unzuetanekuak, baiña tintorerixia zan, ba, Tintorería Onena, tintoreria [...]. Tintoreria...
- De toda la vida.
- Baiña gauza berdiña da, ez, bixak?
- Ez, Unzuetanekua da etxia, hiru-lau pisokua, eta tintorerixia da behian daon tailertxo bat ta lehen tintorerixia zeuana ta hori. Osea, son dos cosas.
- Baiña edifizioa baten dare, osea, numero bardiñakin doiaz.

21. San Lorentzo auzoko toponimia

- **Erref:** BER-240/021
- **Iraupena:** 0:05:00. **Hasi:** 01:34:54. **Bukatu:** 01:39:54

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Kaleak, plazak
- Euskara » Bilketa linguistikoa » Toponimia
- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Eraikuntzak eta azpiegiturak

Laburpena:

<p>Bergarako herriguneko toponimia: San Lorentzo auzoa</p>

Transkripzioa

- Bi gauza die. Edifizio baten... hola behian ez, e? Aparte dao hori. Osea, le sale. Aparte, etxian behian ez dao.
- Osea, orduan honek ze dia, hemezortzi ta hemeretzi?
- Bai, [...]. Hemezortzi zan Kasildanekua.
- Zelan?
- [...]
- ... eta berak be bazeukan behian taillarra ta. Ba, hor akabatzen da Muertza. Muertza ya habéis cogido.
- Aber, Muertza. Ze numero da hori?
- Hoge.
- Ta Muertza hori zeri esaten jatzue? Hori...?
- [Josu], ta Muertzak ez dau eukiko... San Lorentzo auzua da izetetz, baiña [Muertzabala] hortxe gein-geiñian [...].
- [Hori] zeaittik datorren, mugian...
- Mugian ertza edo ez dakit ze esan nahi daben.
- ... ertza.
- Eta...

- Oseake, [Barralderako] Muazpikorako bide hori, hortik hasi eta horrek hiru [...] ta hiru etxe horrek ta bestekaldian daren etxe horretzek, horixe estu-una horritxi esaten jako Muertza.

- Eta hori San Lorentzo barruan dao?

- Bai, dana da San Lorentzo.

- Hori da...

- Zubittatik beste alderako dana San Lorentzo. Baiña...

- Ze numero?

- Hogeia.

- Hori gaitzizena [...] izengo da Muertza?

- Bu! [...].

- [...]. Beti Muertza esan dou...

- Mugian ertza.

- Eta hori esan dozu San Lorentzo barruan?

- Bai, bai, bai, San Lorentzo barruan dao.

- Eta San Lorentzo hor akabatzen da Muertzako etxe horrekin?

- Bai, hor akabatzen da. Ta bestekaldera be ez dao etxerik Muertzan, e? Edo... San Lorentzonik gehixao. Fabrikak eta oin poligono industrialala ta... baiña ez dao beste basarririk, ezta, harutz San Lorentzokua zanik? Bueno, San Lorentzokuak dia Mouak be bai: Moazpikua, Moogaiñekua, Moaldekua...

- Aber, ego, egon, egon...

- Horrek danok die, e, San Lorentzokuak, San Lorentzo auzokuak.

- Behetik gora lehelengo daona?

- Behetik gora lehelengua Mouazpikua.

- Numerua?

- Hogeta bat.

- Beorren gaiñian daon torria Mou... Mougaiñekua guk, Mouko torria be esaten juek, baiña Mougaiñekua. Eta gero...

- Mualde.

- ... alde batera daona beste bat Mualdekua.

- Nun? Behetik gora goiazela Mougaiñekuan parian ezkerretara puskat goratxuao?

- Bai, pixkat goratxuao ezkerretara Mualdekua.

- Ta hori bi bizitzakua edo halakon bat da?

- Bat, bat.

- [...]

- Hogeta hiru hori, ez?

- Bai.

- Eta gero beste bat Ugarte zan, ta hau bota ein zebeñ fabrikak eitteko. Hau izengo da?

- Hori ze dao Mougaiñekuan parian gora zuzen?

- Hau dao Mualdekotik... Mualdekotik Muñao aldera. [...] hau dan ala hau dan Mualdekua ta hau dan Uarte...? Horixe ez dakit...

- [...].

- Bai, junto... Hemen.

- Ba, hau mapa [...].

-Hemen... Moazpikua hau lehelengo daonau. Gero Mougaiñekua. Ta Mougaiñekotik... Mougaiñekotik situatzeko... aber...

- Hau zein da?

- Hau ta hau ez dakit, ba, zeintzuk dian... Hor dare... Ugarte...

- Hau ez da etxia, e?

- Hau ez da etxia?

- Ez.

- Ez?

- Ez dot uste.

- Bestia... Aizkoi be ondio han dao...

- Hau dao trenbidian parian justu-justu azpixon, trenbidian kontran.

- Bai. Hau da Mu...

- A! [...].

- ... Moualdekua.

- Trenbidian azpixon badao Moualde hori, bai.

- Seguro?

- [...].

- Moualdekua...

- Mougaiñekua be trenbidian azpixon dao.

- Mougaiñekua?

- Bai.

- Bai, bixak dare [trenbidian].

- Zentrala agertzen da hemen, zentralik markatzen dau?

- Eske Mouko torria dao, ba, trena pasatzen zan...

- [...].

- Hau izango da zentrala...

- Zentrala hori izengo da.

- Eta zentralan azpixon Mougaiñekua hau.

- Hogeta bi. Bai.

- Eta Mougaiñekua eta hau...

- [...]

- Moualdekua.

- Mou aldekoa.

- [Soraluce] parian atzian dauana. Orduan hauxe izengo da.

- [...].

- Ta gero [Moaurdi] gaiñian daona.

- ... kontra-kontran.

- Bai, [...] kontran daona.

- Eta beste bat dao gorao... [...]...

- Hau izengo da zera...

- Ez. Eta hau... hor estaziñuan edo kasetan bat edo ez zan egongo?

Trenbidian kontra-kontra-kontran, trenbidetik bost metrora.

- Bai, pasaiatzen-eta ondikan han dao erdi...

- Zentrala, zentrala.

- Hori da, hori da zentrala, ez?

- Hori estaziñoko zentrala izengo da hotxe?

- Bai. Hogeta lau.

- Ondiokan martxan dao hori?

- Bai.

- Hogeta lau, gorauan zentrala.

- Trenbidian onduan, e!

- Bai.

- [...] pegante.

- Ta hau [Arandokua, [Arando gaiñekua], ta hau Mouazpikua, [...] situatzeko.

22. Bergarako herriguneko toponimia

- **Erref:** BER-240/022
- **Iraupena:** 0:05:00. **Hasi:** 01:39:54. **Bukatu:** 01:44:54

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Kaleak, plazak

- Euskara » Bilketa linguistikoa » Toponimia
- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Eraikuntzak eta azpiegiturak

Laburpena:

<p>Bergarako herriguneko toponimia.</p>

Transkripzioa

- Ta gero Ugarte ta Aizkoi be San Lorentzokuak die. Baiña oin ez dakit esistitzen daben hemen mapan. Osea, aber... zentraletik Mekolalde aldera.
- [...]
- Ez dia hartzen...? Bueno, ba, orduan, jai. Besteik ez dao San Lorentzon.
- [...] jasoko douz [hurrengo beste baten].
- Besteik ez dao San Lorentzon.
- [...] San Lorentzon ta [...].
- Ta hemen Moualdekotik eta... Moualdekotik eta Ugartera bittartian itturri bat be bai oso famosua Anttintturri esaten jakona bizi guztian. Ta guk Harriturri izen, baiña Anttintturri esaten jakona. Anttintturriko itturrixa. Baiña hori be ez dau hartzen. Hori be San Lorentzo da. Gero bale. Oin ez jata akordatzen besteik.
- [...] bueno, aparte lagata...
- Anttintturri itturrixa.
- Ta gero haren onduan zan Ugarte basarrixa, eta pixkat ezkerrerao Aizkoi. Nahi badozue apuntau. Horrek be San Lorentzokuak dia.
- Gora etorriko gara?
- Oin nora?
- Muertzatik kale aldera?
- Oin zure barrixora, orduan...
- Zubitta hori nundik nora dao? Hor Muertza gaiñetik nora dator goraiño?
- Bai, lehelengo-lehelengo...
- Hona behera.
- ... aber...
- Hona Infernuko eskiña ingurura...?
- [...] etxia, [...ko] etxia izengo da lehelengua.
- Infernuko eskiñaraiño edo holakon bat?
- Hortik Infernuko kantoira.
- Oseake... hau Infernuko kantoia.
- [...]?
- [Alde bixetatik daren etxiak dia Zubitta], ez?
- Bai, bai.
- Hau ez da Infernuko kantoia, e?
- Zubixa...
- Hau da...
- Hori ez da [...ko] zubixa?
- Hau nere etxia da, hau da [Etxeaundi] ta hori [Etxeaundiko] zubixa.
- Bai, [...] urriñaio ondio. [...].
- Hortxe, hortxe, [...].
- Santamaiña, Santamaiñako zubixa.
- Hori izango da Santamaiñako errekoa ta hau Usondoko parkia ta... [...] hemendik honutz, hemendik honaiño edo ez dakit noraiño [...]. Bueno, orduan...
- Kaliak be izen berdiña dauka, ez?
- Zubitta. Bai, Zubitta. Ez jau sekula beste modu baten esan. Zubitta.
- Ze numero da hori?
- [...]
- Hogeta bost.
- Bai.

- Ba, lehen etorri [zaran]... aber... Muertzako... Uztarriñeko... Uztarriñeko aldian edo Unzuetaneko aldetik, ez, Unzuetaneko aldetik lehelengo etxia Iturrondokua.

- Erreka aldetik dao hori? Kamiñuaz erreka aldetik?

- Bai, erreka aldetik. Aber hor mapan situatzen [naizen].

- Lehelengo etxia?

- Iturrondokua.

- Hor hiru etxe dare, ez?

- Bai, Iturrondokua, Zesteruanekua ta Odriozolanekua?

- Lehelengo Iturrondokua. Gero?

- Zesteruanekua, guk hola esan izan jau, eta Odriozalanekua.

- Baiña separauta dare hirurak?

- Bai, [...].

- Bai. Bueno, lehelengo bixak... ez, separauta.

- Danak dare separauta?

- Eta gero Aranzabalenekua oin bota dabena. Horri ez dakit ze izen esan. Gorlanekua be bizi zian...

- Gorlanekua...

- Ez dakit Gorlanekua edo etxia ez ote zotsen esaten lehenau, Gorlatik bajautakuak zien ta.

- [Gorlan ...].

- Eta [behin ya] Aranzabalenekua guk ezautu dou hor bertan.

- Eta zubixai?

- Zubixai Santamaiñako zubixa. Ez, ez...

- Ez, ez, Usondokua.

- Usondoko zubixa bai.

- Usondoko [...].

- Hogeta hamar?

- Hogeta hamar.

- Bai, Usondoko zubixa horri. Ya alde hortan segiduko dou bertan aurreraiño, [Berdokoaiño].

- Ez dao gehixao...

- Bai, bai...

- A! Bai...

- Usondoko zubixa pasau eta hurrengo, ba, Patxi Uberan taillerra? Zela esaten jakon hari?

- Zerria.

- Zerria, Patxi Uberan zerria hurrengo, oin sozidadia ta ez dakit zertzuk daren hor.

- Gero?

- Patxi Uberan zerratik hurrengo...

- Aapittoneko etxia.

- Zela?

- Agapittonekua. Baiña Aapittonekua baiño lehenao ez [...] txiki haura? [...] dabena?

- [...]

- Ez, beste [...]. Baiña Aapittonekua bai. Eta gero... Aapittonekotik hurrengua Anguako etxia, Igartuanekua...

- [...], itxoin, itxoin, itxoin, [horrek] beste izen bat [dauka].

- Anguako etxiak?

- Mariano kojuana.

23. Bergarako herriguneko toponimia

- **Erref:** BER-240/023

• **Iraupena:** 0:05:00. **Hasi:** 01:44:54. **Bukatu:** 01:49:54

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Kaleak, plazak
- Euskara » Bilketa linguistikoa » Toponimia
- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Eraikuntzak eta azpiegiturak

Laburpena:

<p>Bergarako herriguneko toponimia.</p>

Transkripzioa

- Zeiñi esaten [...] Mariano kojua?
- Horren aitta.
- Igartuanekua esan jau izena [beti]; zela esaten gontsan etxiai? Igartuaneko etxia.
- Mariano [kojua...].
- Baiña Mariano kojua etxia zein da Igartuan etxia?
- Igartuan etxia. Horren aitta, honen aittajuna.
- Nik Igartuaneko etxia.
- Anguanekua...?
- Hurrengo etxia Mariano kojua?
- [...].
- Baiña zelan? Mariano kojua...?
- Mariano kojua etxia, Mariano kojua...
- Gero Igartuanekotik hurrengua Teresionekua. Eta gero Juan Marianekua, [...]. Beste izenez hola hor etxeik...
- Eta Juan Marianekua edo hori oso luzia zan?
- Bai.
- Bai, bai...
- Eta ez dao besteik?
- Bi [artzai] edo... Beste [...], baiña hola izenez esateko... Horko [dendiai...]
- ...
- [...] azpitan [dauka hortaiko] taillarra [...] garaje moduko bat ta gaiñian etxia. Luzia. Han akabau eitten da ta gero bittartia, [berriro] bittartia [kantoira] begira haura.
- Ta horren bittartiorren izena?
- Infernuko kantoia hori.
- De toda la vida.
- Infernuko kantoia.
- Joe, [...]
- Hogeta hamazazpi hori, ez?
- Bai.
- [...]
- Bai, baiña lehelengo [...] ein bihar dabe, gero ipiniko dittue.
- Bueno, baiña...
- Entendiduko dou, e?
- Hemen garbi geratzen da.
- [...] akabatzen da] Zubitta erreka aldetik. E? Erreka aldetik akabatzen da Zubitta. Oin, Infernuko kantoian bestekaldian lehelengo etxiak...
- Bueno! Oin tokittara [...]!
- Behetik hasiko gara...
- Edo berriz atzera behetik gora?
- Behetik hasiko gara...
- Bueno, ba, aber...
- Bestekaldia, ez?

- Bestekaldia. Iturronduan parian lehelengo etxia, aber.

- Hor eskolak eta daozen...

- Hau... hor dao etxe bat... Osea, kamiñuan kontran dare etxe-illaria, ez? Ta bat lehelengua [hemen ...tik] hasitta, bat dao bestiak baiño atzerao...

- Eskolia hori.

- Eskolia haura.

- Numerua?

- [...]

- Eskolia, [Zubittako] eskolia. Baiña hori ondio berrixa da, e! Ondio ez da... Gero eskolian parian behian Galdosenekua?

- [...].

- Galdosenekua? Ta gero Karlozenekua hurrengo? Aber, akordau...

- [...]

- Ta, orduan, eskolia ipni dozue, gero Galdosenekua. Edo Galdosen etxia, nahi dozuen moduan hori be. Guk Galdosenekua.

- Galdosen etxia ze da hogeta hemeretzi?

- Bai.

- Hurrengua?

- Txarlesenekua.

- Baiña pegante dao, ez?

- Bai, segidan.

- Danak pegante dare beheraiño.

- Gero Zokoteiñekua.

- Hurrengo pegante ondio?

- Baita hori be. Segido Kaximironekua hurrengo.

- Pegante hori be?

- Bai. Gero Aperribai, Aperribaiñekua, baiña hori Aperribai basarrixa da...

- Itxoin, itxoin, itxoin. Antxiñako izena...

- [...]

- ... Maria [Seguresia].

- Hori zeihen izena da Maria [Seguresia]?

- Aperribaiñekuak oin bizi diana.

- Hor zan Maria [Seguresia], guk mutikotan ezautu giñuan.

- Aperribaiñekuak baiño lehenao...

- Bai, zatixa.

- Baiña gero guk gure denporan Aperribaiñekua esan guk.

- Baiña, aber, Zorkoteiñekua, Kasimironekua ta gero?

- Ba, Aperribai.

- Ba, hori ez dot apuntau.

- Hori etxiori bestiak baiño haundixaua da?

- Hori etxe bakarra, bi pisokua, haundixa ez da. Haundixa izango da...

- Joakinana.

- Joakinana?

- Bai. Ta hori da txiki bat Aperribaiña ta Maria [Seguresiana]. Ta Joakina da haundi bat.

- Aperribai eta hurrengua Joakina?

- Joakina.

- [...] Aperribaiñekua ta Maria zer?

- Bixak [bardiña].

- Baiña zer [zan...]?...?

- Ta hurrengo Joakiñanetik Xabalenekua?

- Ta hor bittarte bat badao [...].

- Xabalenekua. A! Ta gero oin ixixa jausixan daon Txantonenekua.

- Txanton, Txantonenekua.

- Txanton y compañía Donostian preguntau [...] Txantonenekua [...] Donostiara ta galduta ibili zianian “¿Txanton y esos ya has visto?”

Donostian preguntaka aguazillai. Gero Arandoneko tabernia hurrengo. Txantonenekua ipini behintzat, e! Hori [...] famosua izan da ta!

24. Bergarako herriguneko toponimia

- **Erref:** BER-240/024
- **Iraupena:** 0:05:00. **Hasi:** 01:49:54. **Bukatu:** 01:54:54

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Kaleak, plazak
- Euskara » Bilketa linguistikoa » Toponimia
- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Eraikuntzak eta azpiegiturak

Laburpena:

<p>Begarako herriguneko toponimia.</p>

Transkripzioa

- Baita Arandonekua be.
- [...] Arandonekua, ba, tabernia bizi guztian ta ez dakit [ostian] zegaittik esaten jakon Arandonekua.
- Baiña etxiai be...?
- Arandoneko etxia guk. Arandoneko tabernia ta...
- Bai, Arandonekua.
- Eske apellidua be ez dakit Barrenetxea-Arando ez ete dauken horrek.
- [...].
- Eta hor parian... bueno, Arandonekua, eta hurrengo etxia nola esan dozu?
- Arandonekuan hurrengo Enterradorianekua edo [ez dakit]...
- Ez, ez... [...].
- Arandonekua... gero Juananeko dendako [...] ez dakit ze izen ekan harek, eskudodun etxetxo bat da, baiña... Baiña ez dakit, izenez ez jau hari hola espezialik esan. [Zuek ez bajatzue esan ezer]...
- Bai, eskudua daka, gaiñera...
- Bai, baiña ez jau esan hari berari espezialik ezebe. Arandonekua ta gero hurrengo Enterradorianekua eta Sebastianenekua eta holakuak bai han inguruan. [...] baiña gehixao [...]. A! Ta [Inaxio panaderokua] be bai. Horrek danok illaran.
- Baiña hori nun dao? Enterradorianekua, hori zein da?
- Arandonetik, ba, hurrengua ez ta hurrengua edo hola.
- [Hau hirugarrena].
- Hor etxe haundi hori ze ete da, ba, hori haundi hori?
- Hori dao...
- [...]
- ... zubixan pare-parian.
- A! Hori Inazio panaderuana.
- Baiña...
- Hor jaso zittuen etxiak gora. No?
- Zerana, Sebastianena.
- A! Sebastianena, orduan, [...]...
- [...] ta gero ze esan dozue?
- Senbastianena.
- Da hori? Etxe haundi hori?
- Haundi hori da Sebastianena?
- Bai?
- Eta bittartian... zera, karnizerua ta...
- Estanisenekua?

- A! Estanisenekua.

- Hori zein da?

- Hori nun dao?

- Hurrengua?

-Zera, [...tik] hona Muertza aldera.

- Muertza aldera?

- Bai.

- Hau, orduan?

- Etxe barrixa eindda dao oin...

- Eske hor danak dare etxe berrixak oin.

- [Inazio panaderua... ta] Estanisenak bixak bat ein juen. [...]

- Enterradorianetik Zubitta alderao?

- Gora, Infernu aldera, Infernu aldera.

- Infernuko aldera.

- Estanisena, Estanisenekua, Inazio panaderuana eta Sebas... no, ez, [Sebastian...].

- Pues no lías más.

- Espera, Sebastianena, Estanisenekua ta Inazio panaderuana.

- Baiña horrek danak darez bloke haundi baten hor etxiak eindda. Será ese bloque grande...

- Bai. [...]

- Ez, [...]

- Eta hor...

- Berrogeta hamarra ze da?

- Estanisenekua.

- Zubixan parian gare oin, e?

- Bueno, etxe haundi hori lehen esan dozuena Inaxio panaderokua edo ez dakit [zeiñena]...

- Inaxio panaderokua ta Altzeta. Horrek bixok sartu leizke hor [haundi] horretan.

- [Ez] Altzeta aparte dao, e?

- [... zeuk esan dozu, ba, batera darella]...

- [...]

- Aber, oin kale-alderao, etxe haundi horren kontra kale-alderao?

- [...]

- Aber, hurrengua.

- [... igeltserua] zein zan haura?

- Xixilioneakua.

- Xixilioneakua. Eta hor bittarte bat agertzen da.

- Eta hurrengo datorren etxia barrurao dao ya...?

- Barrura. Trapala.

- Bai, haura Trapala. Trapalakua edo... Trapala esaten gontsan.

- Trapala.

- Ez dakit zeaittik esaten jakon horri Trapala. [Baten] bat bizi zalako edo... Gero hurrengo...

- Trapala berrogeta hamalau?

- Bai.

- Antonio zerrarixa,...

- Ez, lehenau, lehenau.

- Ala Fedianekua?

- Fedianekua.

- Trapalan lehelengua Fedianekua da?

- Bai.

- Hori ya bittarte horretan aurrera, baiña horrek be...

- Hori ze da berrogeta hamabost Fedianekua?

- Bai.

- Gero Antonio zerrarrixa edo Zabalanekea be bai...
 - [Zabala zerrarrixa... Antonio zerrarrixa...]
 - [Antonio] zerrarrixa kasi antxiñakuaua.
 - Eta horrek etxiorrek atzera salienterik badauka?
 - Ez, horrek ez dauka...
 - Zerrarrixa... Fedianekuakin batera illaran.
 - Hau dana illaran doia.
 - Hau salientiau ze da, ba?
 - Hori izango da...
 - Trapalanekea izengo dok.
 - Trapalanekea ze da etxe haundixa?
 - Ez. Atzera, [...] atzera sartzen da.
 - Ta gero honek, honek ze... honek izengo da... geizki gabitz hemen? Honek ze dia, ba?
 - Ai, ai... Ez, ez. Horrek [...] bidian darenak.
 - A! A! [...].
 - E! Horrek urriñao dare, e? Hor hola doia...
 - Eta Don Pedronekea eta nun dare, ba?
 - [...].
 - Ez dakit ondo gabitzen hor.
 - Trapalanekea...
 - Eta Antonio zerrarrixa zein da, orduan? Hurrengua? Hor saliente horreandik hurrengua?
 - Salientiaandik hurrengua da Fedianekua.
 - Baiña hemen ez dot ikusten nik hola etxeik [illaran].

25. Bergarako herriguneko toponimia

- **Erref:** BER-240/025
- **Iraupena:** 0:00:56. **Hasi:** 01:54:54. **Bukatu:** 01:55:50

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Kaleak, plazak
- Euskara » Bilketa linguistikoa » Toponimia
- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Eraikuntzak eta azpiegiturak

Laburpena:

<p>Begarako herriguneko toponimia.</p>

Transkripzioa

- Antonio zerrarrixa...?
 - Aber, zubixa...
 - Itxoin. Fedianekua esan dozu dala...
 - Zubixa... hau ez da, ba, izengo Trapala? Hau, saliente hau. Zeaittik hemen zubixa dao, ezta? Ta hau etxe haundi hau ta hor etxe pilla berri hori. Eta gero, ba, Altzetanekua ta hor eskiñia Xixilionekea ta gero Trapala hau. Ez, hori... hau. Y esto tiene que ser ya... Eske Don Pedronekea... Honek etxiok Goiko estaziñoko etxiak baldin badie, hemen, hemen falta da Don Pedroneko etxia ta beste bat. Aquí hemos hecho algo desde este puente que no está bien .
 - Don Pedrona, Don Pedrona...
 - Baiña horrek hirurok ipini...
 - ... puskat atzerao zan, [lehen] puskat atzerao. Gero ein zotsen aurrian zer bat...
 - Osea, Antonio zerrarrixa hurrengua da, orduan, Don Pedrona?

- Don Pedrona. Hori puskat atzerao dao.
- [...] Hauxe izan bihar dau.

26. Bergarako herriguneko toponimia

- **Erref:** BER-240/026
- **Iraupena:** 0:04:50. **Hasi:** 01:55:50. **Bukatu:** 02:00:40

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Kaleak, plazak
- Euskara » Bilketa linguistikoa » Toponimia
- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Eraikuntzak eta azpiegiturak

Laburpena:

<p>Begarako herriguneko toponimia.</p>

Transkripzioa

- Gero handik ez dao gehixao ezebe, Don Pedronakin akabatzen da.
- Gero hor tabloi luze... tabloi batzuk.
- Baiña harek ez dauka izenik, almazena, Igartuaneko almazena [...] egurrak. No vas a poner nombre a aquello!
- Igartuaneko almazena ipini bihar dou?
- Ke, ba! Igartuaneko...
- Mariano kojuan almazena.
- Igartuaneko almazena ta Mariano kojua almazena gauza berdiña da?
- Izenak diferentiak.
- Baiña gauza berdiña...?
- Bai, bai, [...], guk Igartuanekua esan jau beti.
- [Mariano...].
- Baiña hori luzia da, ez?
- Bai, bai, egurrak dare ta han.
- Hori [dok Infernuko kantoiraiño] ixte. Ixe.
- Estaziñoako bidia aldera?
- Bai.
- [...] atzeko tramo [...]
- Ta honei etxe honei be estaziñoako... Estaziñoako... zerak etxe berrixak.
- Horrek badauke izena, baiña...
- Bai, baiña guk esandakua Estaziñoako etxe berrixak. [Gure gaiñekuak] zien ta etxe berrixak zien orduan. Oin, ba, oin zahartuta dare, baiña...
- Zela esaten dotse... estaziñuak badauka [izenik] edo...?
- Estaziñuak? Goiko estaziñua.
- [...] gero etxe horrek, bi etxe horrek...
- Gero bi etxe dare bidian Etxe txiki ta Villa Maria esaten gontsenak.
- [...]
- Hementxe estaziñoako bidian. [...] Ez dia agertuko igual, e?
- Hamen [...].
- Hortxe dare.
- Estaziñoako bidia [...] ez da?
- A! Hau da estaziñua, ezta?
- Bai.
- Bai, baiña hemen bidia...
- Ta hori da estaziñoako etxiak. Ba, hementxe, gora gatozela, Zubitta aldera ez, gora, holan, holako lekun baten...
- Bidiaz gaiñekaldetik dare?
- Bidian gaiñekaldetik dare.

- Bixak.

- Eta kontran dare? Bata bestian kontran?

- Bata... Bai, gertu xamarrian.

- Baiña pegante ez...

- Ez, ez, ez.

- Bixak bidian gaiñetik, e! Bidian Zubitta aldera ez, e?

- Eta zenbat distantzia dauken bataandik bestiaana gutxi gorabehera?

- Aber, itxoin, itxoin, itxoin...

- Bata bidian bertan...

- Ehun metro ez, hirurogei bat metro.

- Bata bide-bidian dao ta bestia bidia baiño pixka-pixkat trenbide alderao, goratxuao.

- Trenbide alderatxuao daona ze dao kale alderao? Beherao?

- Bai. Harek dauka izena villa Maria, ez dakit zegaittik ta noregaittik, baiña villa Maria.

- Ze numero?

- [Hirurogeta bat]?

- Ez, horrek izenak [badauzke lehengo-lehengo zaharrak].

- Geuk esaten [...] esaten [dabela].

- Ez, zeuk esaten dozuen moduan.

- Bai, hari Villa Maria ta bestia Etxe txiki. Etxe txikiko Maria, Etxe txiki haura. Horrek die horko... horko... horko izenak. Ya Zubitta akabau eitten da horrekin. [...] Zubittan gehixao ta Goiko estaziñuan be ez dao beste izenik hor. [...] Estaziñoko itturrixa be bai, [...kua], baiña...

- Oin gora.

- Oin nora?

- Infernutik gora oin.

- A! Infernutik gora?... Masterreka aldera? [...] Masterrekara?

- Bai, osea... Masterreka ze da kalia, ez?

- Bai.

- Bai, Masterreka.

- Masterreka kalia.

- De toda la vida.

- Matzerreka zuek esango dozue, baiña guk [mahatsan] Masterreka.

- [...]

- Zer?

- Hor trenb... Goiko estaziñuan agertzen dian [horrek edifiziuko] danak die...?

- Lehenau zien, ba, Estaziñua, almazena, fakturatzekua...

- Bat da jefian etxia, bestia fakturaziñua, bestia enbalajiak eukitzekua, bestia da trena sartzekua...

- Bale, nehikua. Baietz.

- Masterreka edo... nola esan dozu hori, kalia izena?

- Masterreka.

- [...] Hirurogeta hiru. Ta hori noraiño doia gora?

- Ba...

- [Kuarteleko puntaraiño].

- ... kruze bat badao han... etxe haundi eder bat?

- Santoseneko...

- Bai, bai, bai, han.

- Haraxeaiño.

- Santos Masterreka da?

- Bai, Santos bai, azkena. Ta bestekaldian daon exe haundi haura be bai, guk Don Karlosenekua esaten gotsana.

- Osea, Don Karlosenekua... Goittik behera hasiko gara, orduan?

- Bai, Don Karlosenekua. Igual da, bai. Don Karlosenekua hori.

- Beherao daona?
- Handik beherao haren illaran, ba Otazuanekeo fabrikia.
- Don Karlosen kontran bittarte bat dao atzera, ez?
- Bai, oin bai. Bai... lehen be bai.
- Bueno, hurrengo...
- Baiña lehen ez dakit zeuan bittarte hori, e?
- Ez, lehen han fabrikia zan beheraiño.
- Otazuanekeo fabrikia hor haundi bat lehenao. Oin etxiak ein dittue danak berrixak, baiña.
- Pelukerixia edo [daon zera]?
- Bai, honek Otazuanekeo... Otazuanekeo fabrikia eta... etxia lehelengua lehen zana Mekoletan etxia, txikitxo bat, ta haura be ez dakit berriztauta ez ete daon, [Sabasek] etxia ez ete zeban berrixa ein han be...
- Bai.
- Bai, ezta? Bai. Lehelengo etxia Otazuanekeo fabrikatik atzera Infernuko aldera, honutz...
- Mekoletana.
- Mekoletan etxia.

27. Bergarako herriguneko toponimia

- **Erref:** BER-240/027
- **Iraupena:** 0:05:12. **Hasi:** 02:00:40. **Bukatu:** 02:05:52

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Kaleak, plazak
- Euskara » Bilketa linguistikoa » Toponimia
- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Eraikuntzak eta azpiegiturak

Laburpena:

<p>Begarako herriguneko toponimia.</p>

Transkripzioa

- Itxoin, itxoin, behetik gora hastia igual hobe izango dou?
- Infernutik gora hastia?
- Bai.
- Ba, Infernutik gora... Infernutik gora lehelengua... lehelengo Infernuko etxiak, behera, Infernukua esaten jakona.
- Hari zela esaten gontsen izena maistruari ta...?
- Barrenanekua be bai esaten jakon etxe hari, Barrena maistrua. Ta guk bestekaldeko Taketanekuai be esaten gontsan Barrenanekua. Osea es ke... Horri guk Infernuko etxia ta goixan Barrenanekua bizi. Etxiai izena, ba, Infernukua esaten gontsan a la primera casa. Gero bigarrenai Loidiñekua. Osea, lehelenguai Infernukua, Infernuko etxia.
- Bigarrena Loidiña esan dozu?
- Bigarrenai Loidiña esaten gontsan.
- Hori ze da, bastante etxe haundixa hori?
- Bai, haundixa ta ederra. Ta hurrengo Domingo txikixanekua. Eta...
- Hurrengo Galtzairunekua txiki bat.
- Bai, [...] hurrengo Galtzairunekua bai, hori da.
- Zelan?
- `Galtzairua´, ez dakit zegaittik esaten zotsen batenbati, Galtzairunekua esaten jakon. Eta gero Galtzairunekotik, ba, horixe lehen esan dotsuten Mekoletanekua eta Otazuanekeo fabrikia. Alde hortatik ...
- Mekoletanekua ipini dou?

- Hirurogeta hamarra Mekoletanekua.

- Baiña lehen...

- Lehen ez dakit apuntau dozuen.

- Ez. Baiña beste... hortik gora ya Don Karlosenera dana da Otazuan fabrikia?

- Fabrikia zan.

- Fabrikia zan.

- Otazuan fabrikia ze numero ipini dou, hirurogeta bost?

- Bai.

- Horrek zati dextentia hartuko dotsue hor mapan. [...] Gero, Infernukuan bestekaldetik...

- Kamiñuaz gaindik...

- Kamiñuaz gaindik lehelengo Taketanekua.

- Aber, hor dao... hirurogeta bederatzixa ze [...] esan dou dala? Galtzairuneko parian bestekaldian dao etxe bakar bat, haundixa

- Intzaneke etxia, etxe haundi bat.

- Palazio haundi bat.

- Hori ze numero da?

- Ez dakit zeaittik esaten jakon Intzanekeua...

- [Klaro, hor Intzanekeuak biziko zian ta].

- Eta hortik, hortik Infernukora bittartian hemen goittik ezebez, ortua. Hor ezebez ez dao, ezebez.

- Hor ez dao izenik?

- Ez dao. Bueno, baiña hemen Infernuko parian, hemen, bai. Hemen Infernuko parian hemen kantoian bai Infernuko etxia hor. Ai... ez, Taketaneko etxia. Hor bati [zelaixok eta Taketaneko] etxia ta honek bestiok Estaziñokuak. Entenditzen dozu?

- Bai, bai, bai.

- Taketaneko etxia.

- Taketanekua.

- Lehen be apuntau [giñuan], ba.

- Taketanekua. Ta hau redondelau... Masterreka, e? Hor Taketanekua ya Masterreka da ta honek Estaziñoko etxiok be Masterreka izengo dia.

- Eta hor...

- Hor Taketanekua [...]. Eta hor bi be ein zeinkiez, oin beste bat dao eindda berrixa, baiña izena harek etxiak guk be Taketanekua. Aldemenian einddako etxiei ezebez.

- Osea, Taketanekua, gero ortuak eta gero Intzanekeua?

- Bai.

- Bai. Izenak horretxek. Ta hemen [gero...] baiña... Ta honek be oin beste bat dauka eindda aldemenian etxia baiña izena guk [...] ez, numerua [...].

- Bale, bale. Intzaneke gora?

- Intzaneke gora hurrengo...

- Bittarte bat, ez?

- Baittarte bat.

- Bai, tejabana bat.

- Eta... lehelengua Kosteinekeua lehelengo etxia.

- Zazpi hiru?

- Gero Amenabarrenekeua.

- Zazpi lau.

- Gero Leon Intzana. Leon Intzan etxia, bai, Leon Intzan etxia. Numeroik bapez.

- Ardatxanekeua, Maixuan etxia...

- Itxoin, Maixuan etxia ze da bastante haundixa?

- Oin berrixa eindda botata, baiña lehen bittarte bat zeuan.

- Bai, bittarte bat zeuan...

- Bittarte bat, etxe txiki zahar bat zan.
- Bittarte horretan bertan?
- Bittarte horretan bertan zeuan.
- Bittartetik Infernu aldera ala goraotikan?
- Infernu aldera Maixuan etxia.
- Ta gero bittarte bat...
- Ardatxaneko etxetik hurrengua zan. Oin honek ez dakit zela daon ipinitta hor. Ta gero, Ardatxanekua, Maixuan etxia ta Sardonteixa, oin Pertxa daona. Haintxe akabau Masterreka...
- [...]
- Pertxa [nun dao]...?
- Pertxa hau da.
- Pertxa hori da. Ta Pertxa daona Sardonteixa, Sardonteiko etxia esaten jakon honi.
- Maixuan etxia...?
- Maixuan etxia ta Pertxanekua bat da oin, hueko bat, zeatik oin Maixuan etxia ez dau esistitzen, Pertxa ein zeben. Entenditzen dozu?
- Hau da, orduan.
- Eta hor, hueko huandi hortan.
- Eta Saardotegixa ze esan dozu?
- Horixe, Sardonteikua, etxia.
- Osea, Maixuan etxia ta Saardoteikua gauza berdiña da?
- Bai, gauza... lekua berdin baten dare oin, baiña lehen bi etxe zien: Sardonteikua zan etxe haundi bat ta Maixuana zan etxe txiki xahar-xahar bat, oillotokixakin goixan.
- Ta bittartian [bittarte...].
- [Bi], ez?
- Pero ahora todo está en uno. Hor situatzeko ez dakit.

28. Bergarako herriguneko toponimia

- **Erref:** BER-240/028
- **Iraupena:** 0:02:28. **Hasi:** 02:05:52. **Bukatu:** 02:08:20

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Kaleak, plazak
- Euskara » Bilketa linguistikoa » Toponimia
- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Eraikuntzak eta azpiegiturak

Laburpena:

<p>Begarako herriguneko toponimia.</p>

Transkripzioa

- Gero Sardandekotik segidan harutz, ez dakit hari Sebastianeneko fabrikia [edo euki...] ondio esistitzen daben.
- Bai, hor Etxagi tabernia ta darena.
- Lehenau haura baiño holako hutsunatxo bat Sebastianenekua, baiña ez hola... izen zera ez. Etxagi tabernia Kalisto taxistia, Kalistoneko etxia edo, Kalisto taxistia esaten gotsan guk oin Etxagi daon etxiai.
- Eta horrek hola forma raro bat dauka etxe horrek?
- Horrek atzera dauke forma raro bat.
- Hori, atzekaldera.
- Atzekaldera Anguako Teodora bizi dana be han atzera dao etarata ta... atzetik oso diferente [ikusten die].
- Hori dana da, orduan, Kaliston etxia?

- Hori bloke bat. Hemen kantoiraiño, ba, etxe pillatxua dao, illaria dao.
 - [Sananton...tik] behera...
 - Eta dare hiru-lau atai: Santosena bat, gero [oingo] Txurrukanekua esaten gontsanori, Kalistona... hiru atai, behintzat bai. Ta Begiristain-ta bizi zianak eta, [...] etxe [...] ta...
 - Hori zera, Txurrukana.
 - Bat, bi, hiru... hiru-edo lau atai dare hor.
 - [...] Txurrukanekua...?
 - Bai, lau bat bai.
 - Aber, itxoin.
 - Aber. Sardandeikotik gora...
 - Hiru atai [...].
 - Sebastianenekua ez dakit ipini edo... Gallastegittarrak, baiña izenakin esateko... Kalistoneko etxia hori etxe kuadrau haundi bat.
 - Hurrengua?
 - Bai, lehelengua hola kantoittik.
 - Oin Etxagi tabernia daona.
 - Eta Etxagi dana da Kalistonekua?
 - Kalistonekua lehelengo zatixai, gero hurrengua, hurrengo txiki bat... hari zela esaten gontsan? Bai... Kalistonetik hurrengua, bi pisokua bakarrik... Baiña... ez dakit izenik ez gontsan esaten.
 - [...] Kaliston etxia da bi pisokua.
 - Bai, hori Kalistonekua esan dou, baiña hurrenguai ez gontsan izenik esaten ta hurrenguai Txurrukaneko etxia be bai ta Anguaneko etxia be esaten gontsan, bixak bizi zien ta. Eta [Pakua] baxarriñekua be esaten gontsan. Osea, de esos tres lo que queráis.
 - Zela esan dozu? Txurrukaneko etxia...
 - Txurrukanekua edo Anguanekua be bai eta Pako baxarriñekua be bai. Danak bizi zian etxe baten. Con ese nombre nos entendíamos. Ta gero goratxuauan oin Santosen dendia zeuan lekuan estankua zeuan.
 - Ta izenik?
 - Estankua, Kuarteleko estankua esaten gontsan.

29. Bergarako herriguneko toponimia

- **Erref:** BER-240/029
- **Iraupena:** 0:02:30. **Hasi:** 02:08:20. **Bukatu:** 02:10:50

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Kaleak, plazak
- Euskara » Bilketa linguistikoa » Toponimia
- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Eraikuntzak eta azpiegiturak

Laburpena:

<p>Bergarako herriguneko toponimia.</p>

Transkripzioa

- Bestekaldia ez dou esan, [...tik] hasi ta horrek Loidiñeko ta horrek esanda dauzkau?
 - Bai, bai, bai. Hori Masterreka dana [dao...].
 - [... Masterreka] eindda?
 - Bai, [...].
 - Hari Don Karloseneko etxe aurreko plazia be... [lehen sindikatua zeuan]... [...] Don Karloseneko haura etxe haundi haura... Hau markau?
 - Bai.

- Sindikatua edo zan lehenao...
 - Eta oin ze dao?
 - [...] sindikatuan [...]
 - [...].
 - Sindikatua esaten gotsan.
 - [...].
 - Burdiñateko [...] [Konde]panaderokua lehelengua.
 - Hori ze dao, Santosena , bittarte bat eta...?
 - Bittarte bat eta bittarte haretan iturriza be bazeuan lehenao, baiña...
 Zinia, Zinema Bergara esaten jakona, zinia, eta zinetik gora lehelengo
 etxia Gurlara bidian han aldapatxo haretan... hau [...] kalia da ala hau
 goixan?
 - Kalia hau da.
 - Kalia hori? Ba, hor zinetik gora lehelengo etxia Kondepanaderokua esaten
 gotsan. Panaderixia zeuan ta Kondepanaderokua.
 - Kondepanaderokua?
 - Hor bittarte bat dao.
 - Kondepanaderokua ze da Santos, bittarte bat ta hurrengo etxia?
 - Bai.
 - Gero hor beste bittarte bat [...]...
 - Kondepanaderokua eta hola etxe ezaunak han behetik gora Felipe
 Txurrukana, Txurrukan etxia.
 - Ta hori ze dao bestiak baiño atzerao?
 - Ez, ez, illaran dare hola buelta eitten.
 - Horrek Gorla alderao, gorao zeuan. Oin etxe berrixak dare danian einda.
 - Nola esan dozu hori?
 - Kondepanaderokua eta hurrengua...
 - Felipen...
 - Txurrukaneko etxia, euzkixan erlojua zeukana paretan.
 - Eta horren parian atzian beste etxe bat dao...
 - Atzien...
 - Mendi aldera.
 - Mendi aldera?
 - Haura mendixan daon haura? [Gain] haura?
 - Txorietxia esaten jakon hari bideari eta han Txorietxeko... Txorietxeko
 txaleta esaten gotsan guk.
 - Eta oin esan dozuna...
 - [...ko] maistran aitta gaixoik egon zanian hor sartzeko eindako...
 [zeindda]...
 - Txorietxia ta ipini dozu?
 - Txorietxia.
 - Txorietxia esaten jakon aldapa hari danai, e? Hori etxeori daon aldapa
 horrei danai Txorietxia esaten gotsan behetik gora...
 - Aldapia? Bidia?
 - Aldapia behetik gora bai. Hortik juten giñan gu Txorietxetik gora juten
 giñan etxera be, basarrira.

30. Bergarako herriguneko toponimia

- **Erref:** BER-240/030
- **Iraupena:** 0:05:00. **Hasi:** 02:10:50. **Bukatu:** 02:15:50

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Kaleak, plazak

- Euskara » Bilketa linguistikoa » Toponimia
- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Eraikuntzak eta azpiegiturak

Laburpena:

<p>Bergarako herriguneko toponimia.</p>

Transkripzioa

- Aber, itxoin, itxoin, Txorietxia ze da aldapia?
- Bai.
- Eta etxe hori?
- Etxe hori, ba, Txorietxian zeuan etxetxo bat. Guk hari esaten gotsan Txorietxeko etxia. Bai han Txorietxeko etxe haretatik goratxuao...
- Aldapatxo hori [Txorietxia] ta bestia Txorietxeko etxia?
- Bai, danai esaten gotsan Txorietxia. No sé por qué. Txorietxetik ziher etxera etortzen giñan gu.
- Bai?
- Ta han txabola...
- Itxoin, aldapia ze numero ipini dozu?
- Larogeta bost... Larogeta lau.
- Aldapa hori han trenbideraiñok. Hor trenbidia markatzen dau?
- Bai.
- [Goixan dao]. Trenbideraiñoko hori aldapa hori behetik gora eskillarak zeren hor beheko zinetik goraiño, trenbideraiño.
- [...]
- Ta lehen Txurrukaneko etxiak bi esan dozue...
- Bai, eske Txurrukaneko Txurrukaneko benetakua, amandriana-ta zan hau euzkixa daon oin esan dotsuetenau.
- Basarrixa.
- Bai. Ta gero horren semia, Felipe Txurruka, bizi zan beste beheko etxe horretan lehen ipini dozuen etxe hortan eta hari be, ba, Txurrukanekua esaten gotsan. Danak zien familixakuak, baiña autentikua Txurrukaneko etxe basarrixa hori, zeatik hori kale-basarrixa zan hori, oin Burdiñaten eindda daon [...]. Ta hango zaltaixan euki zeban gero Ezenarrok, ba, Txurrukanekuan loibiak euki zeban, ba, automobilak arreglatzia [...].
- Txoritxikittik hurrengo daona zein da Burdiñate edo hori?
- Hori Burdiñatek horrek ez zeukan izenik guretako, Santanako [kondia] beste izenik ez zeukan horrek.
- Hemen Burdiñate ipiniko dou ala...?
- Ez, Burdiñate ez da gure denporakua. Oin ipinittako izena da hori.
- [...]
- Ba, ipini nahi badozu, [oin halaxe] esaten jako.
- Holan, zuek be oin holan...
- Bai, bai, holaxe esaten dou guk. Hori oin dala hogei bat urte edo [... ipinittako izena da Burdiñate]. Ta gero ya Santanako palaziua, beheko kondian etxia.
- [...].
- [Oin] casa cultural ta horrek kaballo-etxiak eta kaballuak zaintzekua ta ez dakit zertzuk.
- Santanako palaziua?
- Santanako palaziua hori. Ta atzian kaballuen zaltaixa edo esaten jakona.
- Hori, orduan, zela esan dozu?
- Nun zoian hori?
- Azkenengo esan dozuna da Santanako palaziua, baiña beste izenen bat daukala edo, ez?
- Guk Beheko kondia.
- Beheko kondia?

- Bai. Beheko kondia ta Goiko kondia zien, ta guretako, izenez, bata conde de Villafranca ta bestia ez dakit ze zien, baiña...

- Baiña etxiai Beheko kondia?

- Beheko kondekua, bai.

- Oin [...] Jauregi edo...

- Bai oin izen berrixak dare danian.

- Eta horrek hor atzian kaballuak edo euikitzen zittuela esan dozu...

- Bai, hala esaten zebeñ, haura atzeko...

- Aparteko izenik ezebe ez dau eukiko?

- Ez, ez, Beheko kondian etxia.

- Ta gero gora hor elizia edo ez dakit zer daon.

- Ermittia.

- Santana ermittia, bertako Beheko kondian kapillia hori.

- Eta hor ermittatik kamiño aldera beste etxe bat dao.

- [...].

- Kamiño onduan be badao...

- Kamiño onduan.

- Haura zan... Kamiñeruana.

- Kamiñeruan etxia.

- [...]

- Oin be han dao hori.

- Bai. polit askua, gaiñera.

- Ta gero, ba, Santana ermittian ondo-onduan Bolu basarrixa.

- Pegante?

- Ez, aparte, e? Puskat aparte.

- Bueno, aparte, baiña hau ta hori balitz bezela edo hola.

- Hori [...] edo? Aurrekuan beste [...]...

- Eske desapareziduta [...] mapan...

- Ez dao?

- Ez, ez, ez dao [...].

- Basarririk oin ez dao.

- Ez?

- Oin etxiak dare hor. Hor markatzen dau etxiak? Etxe pillia han [Bolukuan]

...

- Bai.

- Eta hori etxe... Bolu basarrixa ermittiaandik mendi alderao dao?

- Bai, puskat, puskat.

- Ermittatik Gorla aldera, pixka-pixkat goratxua. Baiña bertan, e? Oin frontoia badao, ba?

- Hantxe bertan.

- Frontoia daon lekuan bertan zeuan Bolu basarrixa.

- Hori Bolu?

- Bai.

- Ze numero?

- Larogeta hamar.

- Ta gero gorauan Gorla aldera hor etxe pillia hori pasau ta akaberañ [...], hor [...]. Oso goixan.

- Eta etxe horrei nola esaten jatzu, etxe pillia horri?

- Etxe pillia horri?

- Berrixai? Bolukua.

- Boluko etxiak?

- Zeaittik hau basarri hau Bolua zan ta hori da Bolukua, Bolua.

- Horrek Boluko etxiak.

- Ze numero?

- Larogeta [hamaika].

- Alde bittatik hor Bolu parian...

- Izena [...] horrek numero barrixekin ipinita [...].
- Eta gero...?
- Ta bestekaldiai, bestekaldiai be, ba, hor Bolu parian guk danai Bolua. Bestaldekuai, berriz, Iraburu aldia.
- Iraburu txiki ta haundi.

31. Bergarako herriguneko toponimia

- **Erref:** BER-240/031
- **Iraupena:** 0:01:40. **Hasi:** 02:15:50. **Bukatu:** 02:17:30

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Kaleak, plazak
- Euskara » Bilketa linguistikoa » Toponimia
- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Eraikuntzak eta azpiegiturak

Laburpena:

<p>Begarako herriguneko toponimia.</p>

Transkripzioa

- Iraburuak hemen markatzen ditte? Honek izengo die? Ala ez? Iraburu txiki ta haundi honek izen leizke?
- San Pedroko elizia agertzen da hor? Ikusten da?
- [...]
- Eta honek esan dozu Iraburuko etxiak, orduan?
- Bai, horrek Iraburuko etxiak.
- Iraburu haundi eta txiki.
- Iraburuko etxiak ze numero? Larogeta bi?
- Larogeta hamabi.
- Gero Iraburu inguruko izenak be esango dotsuet batzuk akordatzen banaiz.
- Eta Iraburuko etxiak ze dia behian darenak? Hor gorao darenak ez, hor bi etxe bloke dare: honek Euzkitza ta daren...
- Horrek ya Peulde aldia guk, Peulde aurrian dare indda ta. Horrek Peulde onduan dare horrek Euzkitzan-ta inguru horrek.
- Hori dana Bolua [ez da]?
- Ez, Peulde aldia, Bolua beherao, hori Peulde aldia. Bestia Bolu aldia ta hori Iraburu aldia. [...].
- Ta Iraburutik oin etxiak eindda daren aldia be Santana aldia esaten jakuen, han [Iraburukuan ...tik].
- Aber, Iraburu zein da, San Pedroko elizian parian atzian daona?
- Bai.
- Itxoin. San Pedroko elizatik... hau izango da bidetxurra gora, hau izengo da Santana... hau Goiko kondia izango da, e? Iraburu ez. Goiko Kondia hori haundi hori.
- [Larogeta hamalau]?
- Bai.
- Goiko Kondia. Hau beste luze hau ez dot entenditzen ze dan.
- Hau...
- Hori ze?
- [Mojak ez dare]...?
- Aber, San Pedro hamen...
- Hori depositua edo halakon bat bazan hor...

CC-by-sa | Ahotsak.eus

Badihardugu Euskara Elkartea

Markeskua Jauregia, 20600 Eibar

943121775 - ahotsak@ahotsak.com